СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ. OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 143. Джерзі Сіти, Н. Дж., вівторок, 22-го червня, 1937 VOL. XLV. No. 143. Jersey City, N. J., Tuesday, June 22, 1937. THREE CENTS

ВИЇМКОВИЙ СТАН ЗАВЕДЕНИЙ У ДЖАНСТАВНІ

ДЖАНСТАВН (Па.). — Ґубернатор стейту Ерл проголосив у суботу в цьому місті й околиці виїмковий стан та приказав закрити фабрику Камбрія підприємства „Бетлегем Стіл Корпорейшен", розброїти „віґілянтів" і віддати сторожу в місті в руки стейтовій поліції.

Підприємство „Бетлегем Стіл Корпорейшен" формально піддалося цьому приказові й задержало дальшу працю в фабриці Камбрія, але заявило, що робить це під примусом.

Низка місцевих священиків і проповідників у неділю гостро критикували з проповідальниць ґубернатора Ерла за закриття фабрики.

ЗБИРАЮТЬ КОНФЕРЕНЦІЮ ДЛЯ ПОЛАГОДЖЕННЯ СТАЛЕВОГО СТРАЙКУ.

КЛІВЛЕНД. — По майже цілоденному телефонуванню Федеральній Сталевій Раді Посередництва вдалося скликати конференцію представників робітників і чотирьох великих сталевих підприємств, обнятих страйком.

Сторони згодилися зійтись на конференцію в понеділок. Рада зобовязалася говорити наперед з представниками сталевих робітників, на чолі котрих стоять Джан Л. Луис і Филип Морей.

ЗНОВУ ҐАЗОВІ БОМБИ ПРОТИ ПІКЕТ.

ЙОНҐСТАВН (Огайо). — Поліція кидала в суботу ґазові бомби, щоб розігнати симпатизуючі з Комітетом Сталевих Робітників жінки, що зібралися під фабрикою підприємства „Репоблик Стіл Корпорейшен".

ЗАКИДУЮТЬ БЕЗПРАВНЕ ПОСІДАННЯ ЗБРОЇ СТАЛЕВИМИ БАРОНАМИ.

ВАШИНҐТОН. — Організаційний Комітет Сталевих Робітників вніс до департаменту скарбу скаргу проти сталевих підприємств „Репоблик Стіл Корпорейшен" і „Йонґставн Шіт енд Тюб Ко." за безправне посідання зброї, а спеціяльно незаписаних в уряді машинових крісів.

Департамент скарбу обіцяв розслідити цю справу.

ЗАКИДАЮТЬ НАСИЛЬСТВА СТРАЙКАРАМ.

ВАШИНҐТОН. — Перед сенатським комітетом для почтових справ виступав у суботу як свідок Джеймс Мосґров, молодий сталевий робітник з Ворена, Огайо, і заявив, що пікети Комітету Промислової Організації зловили його за те, що він противився страйкові, обмазали смаровилом та обводили попри пікети перед фабрикою підприємства „Репоблик Стіл Корпорейшен".

ЮНІЙНЕ НЕПОРОЗУМІННЯ ПАРАЛІЖУЄ МОРСЬКУ ПЛАВБУ.

НЮ ЙОРК. — Через непорозуміння між власниками підприємств „Істерн Стімшип Лайнс" та робітниками не виїхали в дорогу з портів Атлянтійського океану шість кораблів. Це непорозуміння комплікує ще непорозуміння між Американською Федерацією Праці й Комітетом Промислової Організації.

МОСКОВСЬКИЙ ЛІТАК ПЕРЕЛЕТІВ З ЕВРОПИ ДО АМЕРИКИ ПОНАД БІҐУН.

ПОРТЛЕНД (Ореґон). — До військового летовища в Ванкувері, в стейті Вашинґтон, прилетів у неділю, в 8 годині 22 мінути рано пацифічного часу, російський літак, що вилетів був з Москви у четвер в 9 годині вечором.

Літак, котрого залога складається з пільота Валерія Чкалова, заступника пільота Ґеорґія Байдукова й керівника Александра Белякова, доконав першого перелету з европейського суходолу на північно-американський дорогою понад північний біґун. Він летів 63 години 17 хвиль і зробив за цей час дорогу 5,288 миль.

Летуни мали намір летіти до міста Овкленд, в стейті Каліфорнія, 600 миль далі на полудне, але осліплюючий дощ заставив їх осісти тут. Вони осіли на землю без пригоди і їх відразу взяв в опіку американський ґенерал Маршел, командант касарень у Ванкувері.

27 МІЛІОНІВ ЗАПИСАНИХ НА СУСПІЛЬНЕ ОБЕЗПЕЧЕННЯ.

ВАШИНҐТОН.—Рада Суспільного Забезпечення записала на обезпечення на старі роки до 1 червня 27 міліонів 704 тисячі 396 осіб.

Рада подає до відома, що обезпечення на старі роки спопуляризувало ідею суспільного забезпечення. Стейтові законодатні тіла ухвалюють далі забезпечення проти безробіття й забезпечення дітей та сліпців.

ЗАГРОЗА ЗАЛІЗНИЧОГО СТРАЙКУ.

До Шікаґо зїжджаються на конференцію провідники пятьох великих юній залізничих робітників, щоб застановитися над виставленням домагання підвищення заплати залізничим робітникам та евентуальним страйком 250,000 членів цих юній.

НЕЛАД НА МОСКОВСЬКОМУ МАЙДАНІ ЛІТАКІВ.

Французькі часописи повідомляють з Москви про кривавий інцидент, що трапився на місцевому майдалі літаків. Причин цього інциденту не вияснили ще зовсім. На майдані відбувалися скоки з леґкопадів. Внаслідок непорозуміння ґрупа летунів, що прибула на майдан, не знала гасла, отже варта зачала стріляти в напрямі летунів. Кількох летунів ранено. Один ранений, винахідник і мистець у скоках з леґкопаду, Сільвянський, помер від ран. Подія викликала велике враження.

ЯК ДОВГО ЖИВЕ ЧОЛОВІК?

Ліонський учений А. Лімієр виголосив виклад про довговічність чоловіка. Отже пересічне життя чоловіка за Римського цісарства було 18 літ. У Франції в 1737-му р. це число ваґалося між 28-мим і 29-тим роком життя. В 1789-му р. піднеслося до 32 літ. В 1800 і 1826-му р. пересічна досягла числа 32. в 1850 — 40 літ, а 1911-го р. люди жили пересічно 46 літ. Тепер в Европі пересічна е 50. Виразний зріст пересічної людського життя завдячуємо поступам гігієни, що перемагають ріжного роду пошести.

ҐРАБІЖНИЦТВО В КРАЮ.

До мешкання Леї Ceкель у Білині, самбірського повіту, добулися крізь підкоп два грабіжники, побили домівників, домагаючись грошей, та ограбили крамницю, забираючи ріжні товари. Під закидом грабунку арештували Івана та Михайла Бабяків. — В Корчині коломийського повіту, злодії ограбили хату Михайла Боклащука, побивши його та жінку.

ШУКАЮТЬ СКАРБІВ АЛЯРІХА.

Біля Козенци (італійська провінція Калябрія) ведуть від давшого часу розкопи в пошуканці гробу і скарбів Аляріха, короля візиґотів. Він умер тут у 410 р., звелівши, як каже переказ, поховати себе на дні ріки Бузенто. Розкопи знайшли під великим каменем людські кости, що належать до чотирьох мужчин. Це потверджувало би переказ, що візиґотські вояки, побоюючися, щоб гробу Аляріха хтось не відкрив, убили невільників, що працювали коло гробниці, а їх тіла поховали над гробом, причому привалили їх тяжким каменем. Розкопи посунулися вже на 5 метрів завглибшки, причому кости знайшли у глибині 3 і пів метра. Дальші роботи покищо припинено, бо почала добуватись вода, яку треба відвести. Французька чародійка Креволен, яка бере участь у працях експедиції, каже, що її чародійна палочка відчуває у глибині 87 метрів присутність великої скількости цінних металів.

ОБМАНЮЮТЬ УЖЕ Й З НАГОДИ ПАРИЗЬКОЇ ВИСТАВИ.

У Варшавщині й Люблинщині вешталася банда обманців, що намовляла багато осіб на виїзди за кордон у збірних прогульках. Банда виступала під назвою „Товариство розривкових подорожей", розсилала аґентів з прегарно виданими проспектами й вербувала учасників до здогадних прогульок, побираючи зачети. М. ін. обманці обіцювали виїзд на виставу до Парижа з 11-денним побутом та з відвідинами Берліна, Відня й Альп за 180 зл. На посвідках за ці зачети була подана адреса: Варшава, Маршалківська 101. Афера виявилася припадком. Якийсь Шварцберґ з Люблина хотів дістати зворот свого зачету. Він приїхав до Варшави й там ствердив, що подана адреса це — будинок головного двірця! Арештували 9 осіб з якимось М. Каревським, уже караним за подібні речі в Франції.

ТРАҐІЧНА СМЕРТЬ ЗАКАРПАТСЬКОГО ДІЯЧА.

Як повідомляє ужгородський „Вперед", 10. травня ц. р. помер траґічною смертю Юліян Деркач, секретар професійного союзу в Мукачеві. Він виїхав колесом на збори до села Дрезина, а назустріч йому наїхав державний автобус, а там же їхала на колесі незнана жінка. Деркач хотів зробити їй дорогу, щоб вона не попала під автобус, тимчасом його колесо так повернулося, що він сам попав під автобус і згинув на місці. Його смерть викликала серед українського зорганізованого робітництва велике пригноблення, бо покійний був добрим організатором і промовцем. Поховали його при великім здвизі народу.

ЯКАСЬ „КРУЛЬОВА ПОЛЬСКА" ДЗВОНИТЬ ПО 100 РАЗІВ ДЕННО ДО ПОЛЬСЬКИХ ДОСТОЙНИКІВ.

Останніми часами до секретаріятів вищих урядів та до мешкань високих достойників у Варшаві телефонує раз-у-раз якась жінка, що називає себе „Криньска". Вона каже, що е „польською королевою", що треба для неї побудувати королівську палату, приділити їй як асисту швадрон уланів і платити ґажу по 2,000,000 зл. річно. Тому, що ця „королева" дзвонить по 100 разів денно й перешкоджує в праці достойників, повідомили про неї поліцію.

КАНАДІЙСЬКИЙ ЛЕҐІОН ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ УРЯДУ АЛБЕРТИ.

У звязку зі звільненням ветеранів з державних посад, які зарядив уряд Алберти, канадійський леґіон і комітет ветеранів ухвалили проти уряду гострі резолюції, які розіслано по цілій Канаді. Резолюції стверджують, що звільнення цивільних службовців наступило без жадної підстави й жадають набудуче подання відповідних причин. У противнім разі ці організації зажадають визначення королівської комісії, котра малаб докладно розслідити подібні випадки.

СКОЧИЛА З 4-ГО ПОВЕХУ, БО ВТРАТИЛА 30. ЗЛ.

20-літня Хана Лебрайдівна зайшла до одного склепу в Варшаві за купном. Коли хотіла платити, ствердила, що їй украли 30 зл. Це вона так дуже взяла собі до серця, що прибігла додому і вискочила відтам з 4-го поверху на брук. Її перевезли до лічниці, де вона незабаром померла.

ПЕРЕПАЧКОВУЮТЬ ЗБРОЮ ЗІ ШВАЙЦАРІЇ ДЛЯ ЧЕРВОНОЇ ЕСПАНІЇ.

„Бернер Цайтунґ" повідомляє, що швайцарська поліція викрила в Берні велику аферу пачкування зброї для червоної Еспанії. Слідство виявило, що в цій афері брали участь багато залізничих урядовців, яких поліція арештувала. Поліція придержала також багато пачкарів, які доставляли цей военний матеріял. Вартість цього военного матеріялу обчисляють на 45,000 шв. франків.

КОЛИ ВВІЙШОВ У ЖИТТЯ ЗНАК ЗАПИТУ?

Людська цивілізація знала вже віддавна такі писарські знаки, як крапка, протинок та ін., зате знак запиту, такий дуже в наших часах популярний (все стоїть тепер під знаком запиту...), появився розмірно недавно, бо щойно 300 років тому. Виґадав його венецький друкар Альдув Манутіюс, що ввів його до друкованих ним книжок. Люди скоро його приняли, зрозумівши велику ваґу цього знаку, що є такий виґідний, коли треба зазначити, що речення має сенс питання або здивування.

РИСЬ — ТИГР УКРАЇНСЬКИХ ЛІСІВ.

В лісах нашої батьківщини живе ще багато звірів, яких вже давно виґублено в краях західньої Европи. В наших лісах і пущах живуть іще такі звірі, як жубри, лосі, олені, медведі та інші.

До найцікавіших та найгарніших звірів наших земель належать рисі. Часто називають рися тигром наших лісів, бо він такий самий дикий хижак, як його більший крівняк з тої самої котячої родини — правдивий тигр.

Тепер рисів у нас уже мало, тому уряд розгорнув над ними спеціяльну опіку. В державних лісах цілої Польщі нараховують їх ледви до 300 штук. З того одна третина живе в Біловезькій пущі на Підляшші.

В приватних лісах живе також мабуть коло 200 рисів, отже разом у цілій Польщі живе їх коло 500 штук. З того більше ніж половина на наших землях.

БАНДИТИ ГУЛЯЮТЬ НА ФАРМАХ.

Невідомий бандит напав на Пилипа Ваховича в його склепі в Опаль (Алберта) й підчас шамотання вдарив його залізом у голову. Бандитові не вдалося приневолити Ваховича, щоб отворив сейф, де було 200 долярів.

На фармі коло Ніску, 12 миль на полудне від Едмонтону, бандити вломилися до хати Гриця Мучка, побили його і зрабували $100.

СТРАХІТТЯ КОМУНІСТИЧНО-АНАРХІСТИЧНОЇ ВЛАДИ

БІЛЬБАО (Еспанія). — Націоналістична армія ґенерала Франка, здобувши Більбао, столицю басків, знайшла в місті дуже сердечний привіт. Американський кореспондент доносить, що населення вийшло тисячами повитати визвольників. Багато людей обнимали жовнірів і цілували їх. Саме місто дуже потерпіло від облоги. Населення виголодніле й залякане. Від кількох днів не було води. Ні навіть не можна було дістати чорного хліба. Положення в останніх днях облоги було траґічне. По вулицях бігали аґенти комуністично-анархістичної влади і розстрілювали без суду кожного, на кого тільки вказали, що він „фашист". Особливо звірськими в таких доносах виявили себе жінки. На вулицях є повно жовнірських трупів. Кажуть, що вони померли з браку лікарського догляду. Таксамо померло багато жовнірів по шпиталях. Комуністично-анархістичні провідники втекли тайком з міста, залишаючи хорих і ранених жовнірів без поживи й опіки.

ВИШИНСЬКИЙ ЗАПОВІДАЄ НОВІ СУДОВІ РОЗПРАВИ.

МОСКВА. — Нема найменшого сумніву, що в скорому часі будуть судити нових визначних совєтських керівників. Таке виходить ясно з заяви державного прокуратора Вишинського, який ствердив, що розправа проти маршала Тухачевського й інших ґенералів, що їх розстрілено, виявила, що є ще багато „ворогів народу", яких треба поставити під суд.

НАЦІСТИ ЗАМКНУЛИ КАТОЛИЦЬКІ ШКОЛИ В БАВАРІЇ.

БЕРЛІН.—Націстичний уряд уже виповів отверту війну Ватиканові, бо всупереч конкордатові розвязав усі публичні католицькі школи в Баварії, себто в країні майже наскрізь католицькій. Разом з тим замкнено теж 11 католицьких монастирських шкіл. Націсти бажають тим довести до цього, щоб у цілій Німеччині були тільки одні націстичні й безконфесійні школи. Зарядження в Баварії видано, як каже урядовий комунікат, на тій підставі, що було в цій справі переведення голосування і батьки дітей рішили „виразно", щоб їх діти ходили до націстичних шкіл. Кардинал Фавльгабер уважав переведення голосування незаконним.

ПАПА ПЕРЕДБАЧАЄ РОЗРИВ З НІМЕЧЧИНОЮ.

ВАТИКАН МІСТО. — Конґреґація для надзвичайних духовних справ відбула наради в справі положення католицької церкви в Німеччині. Ваґу цих нарад можна пізнати вже по тім, що головою нарад був сам папа, чого звичайно не буває. Обговорено ще остаточні подробиці Білої Книги, яку видає Ватикан у справі конфлікту Ватикану з Німеччиною. В нарадах узяли участь 9 кардиналів. Кажуть, що вже й папа не має надії, щоб можна було погодити Ватикан з націстичною Німеччиною.

БЛЮМ УСТУПИВ.

ПАРИЖ. — Соціялістичний премієр Леон Блюм не дістав у сенаті двічі попертя для своїх фінансових реформ. Супроти цього подався з цілим міністерським кабінетом до димісії. Та мабуть дадуть йому знову формування нового кабінету, до якого прийдеться притягнути декого з більш поміркованих. Досі Блюм опирався головно на соціялістично-комуністичних елементах.

НЕ НА ОХОРОНУ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН!

КАТОВИЦІ (Польща). — Американський кореспондент Отто Толишос, приглядаючись до долі національних меншин у Польщі, а в першу чергу до долі німецької меншини на Шлеську, приходить до висновку, що взагалі ці меншини не мають ніякої охорони. Щоправда, ухвалено ріжні міжнародні закони для охорони культурних і мовних прав тих меншин, але в практиці виглядає воно так, що ці закони видано хіба на те, щоб національні меншини були в якнайкоротшому часі зліквідовані.

ЗДВИГ РІДНОШКІЛЬНОЇ МОЛОДІ.

ЛЬВІВ. — Рідна Школа влаштувала черговий річний попис молоді своїх шкіл. Свято відбулося на площі Сокола-Батька. Майдан завалила непроглядна юрба народу. Десятки спеціяльних трамваїв звозили молодь. Було на площі 2,135 дітей. Всі дівчата були в народніх строях. Попис зачався гимном-молитвою „Боже великий єдиний". Як молодь піднесла руки, а потім клякнула і склонила голови, то була так уставлена, що з ріжнокольорової маси виразно зарисувався український національний прапор. Потім наступили руханкові вправи, хорові пісні і „гагілки".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays Owned by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

БАГАЧІ Й ПОДАТКИ

Секретар скарбу в кабінеті президента Рузвелта виступив оноді перед спільним конґресовим комітеті для розсліду з довгою заявою про справу податкових ухилів, котру президент поставив тепер між найпекучіші справи уряду.

Становище президента є самозрозуміле. Справа збирання податків важна для всякого уряду. Важна вона в теперішню хвилю ще тим більше, що суспільність має через депресію надзвичайні видатки. Ці надзвичайні видатки можуть бути покриті або добровільними датками або примусовими податками. В Америці багачі часто хвалилися, що вони складають величанські суми на ріжні суспільні справи добровільними датками та що через те уряд не потребує робити ріжних річей, які в інших краях робиться урядовою дорогою. Мовляв, в Америці на це вистарчає приватна ініціятива.

Тимчасом останніми часами якраз ця приватна ініціятива стала чомусь не дописувати. Приватна жертвенність не дописувала саме в тих часах, коли вона стала дуже потрібна, а то й необхідна. На уряд спадали щораз численніші обовязки, які давніше нікому в Америці й не снилося складати на уряд. Відноситься це головно до помочі для безробітних. Зрештою навіть бизнесмени чотири роки тому пішли до уряду по допомогу проти депресії бизнесу.

Рівночасно з занепадом приватної жертвенности пішов занепад вплати податків. Звісно, незаможні часто через депресію не могли податків платити. Та уряд дослідив, що від плачення податків викручуються ріжні багачі, які зовсім всилі податки платити. Стало в американських багачів просто спортом від податків викручуватись. Деякі вчені кажуть, що це зовсім природньо, що людина старається обманювати уряд у цій справі; адже уряд це наче великий батько, а кожний чоловік старається закривати свої вчинки перед батьком. Одначе уряд так на справу дивитися не може. Чи природньо, чи неприродньо викручуватися від податків, уряд податки мусить мати, і платити їх повинні передівсім ті, що їх на податки стати. І тому уряд добре робить, що не тільки виступає проти викручування багачів від податків, але розкриває способи, якими вони це роблять.

Заява секретаря скарбу перед конґресовим комітетом це образ занепаду публичної моралі серед багачів краю. Читаючи про ті ріжні заходи викручуватися від податків, про безпотрібне множення корпорацій, про заводження фарм для плоду расових коней, щоби потім втрати на таку стайню вживати для зменшення податкової суми, громадянство мусіло приплеснути урядові за його заходи навчити багачів платити відповідну суму на вдержання уряду, що вдержує цей суспільний порядок, у котрім багачі тягнуть такі гарні зиски.

СВІТОВА ВИСТАВА

(Для „Свободи" з Парижа).

(Продовження).

Без перебільшення ствердимо: найбільший інтерес публики на виставі викликують палати: німецька й советська. Їм присвячує також головну увагу й преса. Безсумнівно, що це зацікавлення є відгуком політичних обставин нашої доби. Всіж здають собі справу, що націоналістична Німеччина й більшевицька Москва — це представники двох ідейних і суспільно - політичних світів, які, може вже дуже скоро, зударяться в смертельному двобою. Звідси прагнення публики насамперед ближче познайомитися з суперниками, побачити, що кожний з них демонструє на світовій виставі. Не випадково також ці „суперники" (німецька й советська палата) стоять на головному місці вистави, якраз проти себе... Самі організатори вистави хотіли підкреслити в певній символіці те, що так займає й турбує світ...

Советські інженіри, проектуючи свою палату, напевно хотіли побити рекорд над усіми іншими. Представляється вона у вигляді продовгастої будови, що увінчується на головній фасаді стрільчастою вежею. Сам по собі цей будівельний задум не має нічого надзвичайного. Але головний архітектурний (і агітаційний...) „ас" советської палати полягає в монументі, що поставлений на вежі. Цей монумент уявляє з себе постаті робітника й колхозниці, що „в дружному єднанні" злучують високо піднесені догори руки, тримаючи в них емблему СССР — серп і молот. Монумент зроблений у Москві зо спеціяльної криці, під срібний кольор. Розміри його величезні — кількадесять метрів! В порівнянні з цими сталевими „пролетарями" — живі „буржуї", що ходять по виставі, дійсно виглядають, як жалюгідні мухи... Досить вказати, що для перетранспортування монументу з Москви до Парижа (він складається з окремих частин і на виставі його монтувала спеціяльна „бриґада" московських робітників) вжито 27 залізничних плятформ!

Советська палата назверх виглядає цікаво й ефектовно, але його авторам таки не пощастило досягти поставленої мети — вона над виставою не панує. Причиною є хибне додержання пропорції самої будови з монументом. При величких розмірах монументу височина палати замала й це порушує гармонію. Советським інженірам треба було б будову звести в подвійній височині й тоді вся палата з постатями „пролетарів" домінувала б над цілою виставою.

В Парижі кружляють чутки, ніби німцям вдалося в Москві тайно розвідати замисли советських інженірів і відповідно до цього застосувати проєкт власної палати. Чи це дійсно так — твердити не збираємось, але фактом є, що не тільки над советською, але й над усіми іншими палатами вистави панує таки німецька.

Вона також має продовгасту основу і починається фронтальною вежею. Але як основа так і вежа своїми розмірами й височиною далеко й далеко більші від всіх інших палат. Всі окремі частини будови зазначують правильну пропорцію. На вежі величаво красується грандіозний німецький золотий орел. Імпонуючою суворістю архітектури й масивністю форм німецька палата просто душить своїм тягаром советську. Коли стоїте збоку обох палат, то бачите таке видовище: сталеві „пролетарі" з вежі советської палати, широко розкарячивши ноги, ніби пнуться в німецький бік, погрожуючи серпом і молотом. Але гроаять якось задиркувато, неповажно — знизу догори... А на них з недосяжної височини спокійно й суворо споглядає німецький орел. Здається нам, що советські інженіри, оглянувши в остаточному викінченні свою палату й німецьку, мусіли пережити неприємні хвилини...

Рішаємо відвідати насамперед советську палату. При вступі до неї увагу звертають скульптурні барелефи, що представляють окремі національності СССР. Бачимо тут і українців... Барелефи справді гарні, мистецькі; віддають особливості народніх одягів і т. д. Звідси входимо до головної салі. Перше, що кидається в очі — вибиті величезними золотими літерами в стіні тексти советської конституції французькою мовою. Під ними підпис: Сталін. Отже „агітка" накидається вам уже на порозі! З цікавістю — що буде далі — пробиваємося серед натовпу вперед.

Ще далеко перед виставою читали ми в московській „Правді", „Известіях" та іншій советській пресі гучні оповідання про те, як підготовляється Москва до вистави і якими незвичайними експонатами думає вона здивувати світ. Ціну московських інформацій ми добре знаємо, алеж гадали, що советський уряд — цей безконкуренційний фахман від ріжних „бльофів" — таки не вдарить на виставі носом у болото... Але вже по двадцятьох хвилинах перебування в палаті переконалися, що тут Москва не дописала, і то з тої простої причини, що з нічого таки справді тяжко зробити щось!... Бо одна річ туманити чужинців при помочі власних і найманих пропаґаторів „щасливого життя" в СССР, а друга — гідно зарепрезентуватися там, де демонструють свої реальні здобутки й прогрес всі нації світу! Це завдання будувачам „соціялізму" оказалося не по силах і вони дали те, що мали, вміли й могли... Приповідка каже: чим багатий, тим і рад. Більшевики багаті на демагогію; на ній то думали вони проскочити світову виставу.

Скажемо насамперед: головними „експонатами" в палаті служать... фотографії Сталіна! Його портрети скрізь: на стінах, на столах, у книжках, газетах, на головних місцях і в найдальших закутках. Скрізь і всюди красується він — у кашкеті і без кашкета, в шинелі й без неї, в цілий ріст і частинно, від кількаметрових образів до маленьких світлин. Просто якийсь фотографічний склад! На вигляд цієї тупої, вусатої фізіономії, що настирливо лізе вам в очі з усіх сторін, зачинає крутитися голова... Але цього ще замало для господарів палати! Бо напридачу відвідувачі мають щастя бачити ще скульптури Сталіна в усіх можливих варіянтах. Вслід за цим (але в далеко меншій мірі...) йдуть інші фотографії: Леніна, Енгельса, Маркса, Ворошилова, Буденного, Молотова, Кагановича і т. д.

Але советська палата це не тільки фотографічний склад. Це також ґалерія образів, все з однаковою тематикою: коли це не якийсь „вождь", то щось аґітаційне. Зо стін дивляться на вас скитські обличчя якихось червоних партизанів і партизанок — обвішаних револьверами, шаблями й кулеметними стрічками. Це, так мовити, „героїка громадської війни". Є ще кольосальний, на цілу стіну, олійний образ зібрання червоних маршалів, генералів і полковників у парадній салі Кремля. Серед них, очевидно, знов Сталін. Мундури цих „пролетарських" командантів густо випосажені медалями й іншого роду прикрасами: золоті зірки, золоті нашивки, золоті ґалуни буквально на всіх частинах тіла... Люблять вони „буржуазні цяцьки"! Звертає увагу ще такий образ: червоні моряки з озвірілим виглядом тягнуть на розстріл якогось старого ґенерала. Це вже, як видно, для „виховання" французьких товаришів...

За цими перечисленими „здобутками соціялізму" приходить черга на ріжні статистичні таблиці, діяграми та картограми. На „статистику" більшевики великі майстри й тут уже доказали свого! Це якась повінь таблиць і діяграм! На паперових величезних плякатах пнуться високо вгору математичні криві, для доказу „досягнень соціялістичного будівництва". Перед очами миготять „відсотки зросту": 100%, 500%, 1000%... Знов зачинає крутитись голова й вам хочеться нарешті побачити реальні наслідки всіх тих паперових успіхів, самі експонати советського господарства: зразки машин, апаратів і т. д. Проблукавши серед джунґлів паперових стосів, реклям і відозв, натрапляєте на один експонат. Це авто... На ньому надпис: „сталінец". Публика оглядає й обмацує цього „сталінця". Авто, як авто! Таких і без світової вистави можна бачити що дня в Парижі тисячі й тисячі. Ідете далі й натрапляєте на другий експонат. Це трактор і також називається „сталінец". Огляд зразків советської промисловости на цьому закінчений. Але, зрештою, не цілком. Ви можете побачити в одному куті шість (точно!) пар жіночих черевиків московського виробу й кілька зразків матеріялів на дамські убрання. Пані оглядають черевики й матеріяли та відходять із розчарованим виглядом. І справді! Їхати до Парижа, цього світового центру моди, з советськими виробами — це дійсно лізти з мотикою на сонце! З другого боку красуються бляшані пуделка з ікрою, консервами, консервованими компотами. Це вже все.

„Далі ви" знов поринаєте в область фантазій. Бачите макет будинку советів у Москві, що „має бути" та своєю височиною „буде" півтора разу вище паризької вежі Айфля, оглядаєте зразки советських паротягів і вагонів, що „будуть" їздити по залізницях (ці зразки точно такі, як продаються в склепах дитячих забавок), подібніж зразки авіонів і т. д. А там знов фотографії, портрети, образи, статистичні таблиці, діяграми, картограми, реклями й відозви. В очах рябіє від усіх цих „багатств" і ви вже думаєте, якби скорше вирватися на повітря. По дорозі попадаєте ще у відділ „советської культури". На столах і стінах знайомі газети, купи книжок. Беремо кілька до рук. Це підручники альґебри, тригонометрії, хемії, фізики. Все старі, передвоєнні автори. З цих книжок „гриз" колись науку й Ваш покірний слуга на гімназійній лаві, ще далеко перед революцією. Є праці й нових, уже советських авторів. Але що за ідея демонструвати на світовій виставі шкільні підручники!? Щоб булоб, колиб ми хотіли виказуватися такі культурні країни, як Англія, Німеччина, Франція? Але для советського примітивізму вже й видання альґебри здаються досягненням! Спробували ми ще перелянути кілька альманахів, мистецьких журналів, але відразу кинули книжки, немовби в руку вжалила бджола. Знов майже з кожної сторінки дивиться знайома вусата фізіономія... Ні, дякуємо! Сталіна нам уже рішучо забагато!!!

(Далі буде).

М. Органський.

ДОІСТОРИЧНЕ ЗБІЖЖЯ В УКРАЇНІ

Які саме роди збіжжя управляли в Україні в доісторичних часах? Відповісти на це питання дуже важко, бо збіжжя само від себе дуже скоро псується і нищиться, та тут стають нам у допомогу лише ті рідкі випадки, коли зерно збіжжя спалилося на вугіль і в тому стані збереглося до наших часів. При дуже пильному пошукуванні можна таке спалене зерно знайти у збіжевих ямах, у попелі доісторичних огнищ, але ще найпевніше подибується воно у випаленій на цеглу глиняній мазанці доісторичних ліпянок, яку для більшої тривкости мішали часто з половою та соломою, як воно водиться ще й досі. Розлупуючи тепер грудки такої перепаленої глини, подибуємо в них цілі зерна у звуглілому стані і, прослідкуючи їх палеоботанічними методами, довідуємося, які саме збіжжя управляли колись в Україні.

Розмірно найчастіше подибується зерення доісторичного збіжжя в маґазині ліпянок із часу так зв. трипільської культури (або культури мальованої кераміки) в нас, тобто, з часу коло 2500—2000 до Хр., і вислід докладного розгляду 40 зразків мазанки з того часу публікує О. Л. Липа в останньому (10) томі „Журналу Інституту Ботаніки Академії Наук У. С. С. Р." за 1936 рік. Виявилося, що найбільше було зерен м'якої пшениці (Triticum vulgare) і далеко менше зерен твердої пшениці (Triticum durum). Рідше траплявся ячмінь та просо, і лише дуже зрідка жито, тимто можливо, що жита не культивували окремо, а росло воно разом із пшеницею, асміч'ючи її. Майже повна відсутність соломи в досліджених зразках мазанки наводить на думку, що існував якийсь особливий спосіб збирати врожай, коли зрізували або зривали мабуть лише колосся, а повна відсутність остюків може свідчити про сорти культивованого тоді збіжжя, або про способи молотьби, при якому остюки зовсім перетиралися та відвівались.

Подані нові вислиди всі ґодяться з давнішими щодо хронольоґії. А саме найстаршим збіжжям в Україні є ячмінь, пшениця і просо, причому ячмінь є мабуть найстарший. Жито виступає самостійно щойно під кінець бронзової доби (100—800 до Хр.), жито у трипільській культурі ще лише засмічує пшеницю, а овес є, мабуть, одночасний із ним.

У нас на Покутті подибалося востаннє зерно пшениці й ячменю при розкопуванні великого селища трипільської культури в Корничі біля Коломиї, а дуже багато спаленого непрослідженого ще збіжжя знайшлося перед кількома роками підчас розкопів княжого городища в Городниці. — („Діло").

Я. П.

О. К.

МОЯ ПЕРША ПОВАЖНА РОЛЯ

(2)

Він був закоханий. А я? Я мала так багато роль і бачила перед собою що вечора так багато мужчин, які слухали моїх слів із сцени, що я не мала часу задумуватись глибше над своїми почуваннями... Аж — —

Одного вечора прийшов до мене за куліси на перерві один старший пан і заявив, що хоче зі мною говорити. Він заявив це так спокійно, що я могла зовсім спокійно спитати його, коли хоче розмовляти і де. Спитав коли я буду сама дома, бо це справа довірочна, і я запросила його на другий день пополудні „до себе", справді цікава, чого він може хотіти. „Чейже не буде він мені освідчатись!" — рішила я.

Судовий радник — назовімо його так — Балицький приходив в імені свого сина — „молодця від рож". Не точно в його імені, бо його син не знав нічого про цю розмову і не повинен би нічого про неї знати. Хлопчина закохався в мені на смерть і хоче покинути студії, навіть вступити до театру — сказав батько. Це трагедія для нього і для цілої родини. Він — правник, має здавати іспити, має перед собою гарну, далеку карієру, а театр... наш мандрівний театр чи це для нього?... Яж сама знаю найкраще, яке це життя... без завтра, без забезпеченої будучини...

— Но добре — відповіла я — пане раднику, але я зі свого боку не дала вашому синові найменшої підстави...

— Я знаю, знаю... я все знаю... я вже розвідував...

Батько прийшов до мене з повним довірям просити допомогти йому, щоб справити сина на „правильний шлях". Я мушу поводитися з його сином так, щоб син виразно побачив, що я не відповідаю на його почування, що він мені зовсім байдужий... зрештою я, як артистка, сама краще знаю, як це зробити, щоб усе було добре.

Я обіцяла, але коли радник вийшов, я розуміла, що не маю поняття, що мені робити. Ті всі речі, які я вміла зі сцени, не підходили зовсім до тої нової, яку мені накинув цей добряга, добросердний батько родини, сам безрадий і наївний.

— Чи ваш батько не оповів вам нічого?

Ні, він справді не знав нічого, цей щасливий молодий суддя...

— То дозвольте, що я оповім вам, як це було справді з тим анонімним листом і тою вашою заслоною під моїм вікном, коли я грала першу справді поважну ролю із лисим Сироїжкою у своїй кімнаті — тільки для вас...

Він в и т р і щ и в очі, — спочатку не вірив — я мусіла засміятися.

— Чи ви може нещасливі? — я спитала.

— Навпаки... Я повинен вам бути вдячний. Чим я можу вам зревануватися? Хочете? купити вам нині, як колись цвіти, ні, ще гарніші — цілу велику китицю!

— Нащо мені цвітів? — кажу — коли ми за останні дні заробили по злотому на душу. Відступіть нам дешево салю на виставі...

— Не тільки дам вам пів дурно салю, але ще зроблю рекляму серед нашої інтеліґенції, щоб розкупили білети. Чи ви повірите, що я від шости років не був у театрі? Не міг дивитися на ніяку артистку: всі видавалися м е н і комедіянтками. А тепер бачу, що і вони мають серце...

— Може і маємо — кажу — але воно нам найбільше потрібне на сцені. Поза сценою нам треба головою розуму.

— Справді хитро ви тоді заграли цю інтриґу зі мною! Але мусите мені ще раз заграти „Казку".

Від того часу, скільки разів приїжджаємо до того містечка, пан Мирон Балицький опікується нашою трупою і має що вечора повну салю.

А я дістаю за кожний виступ — прегарну китицю рож, і досі ніхно не знає, від кого і... за що.

Зараз на другий день я взялася щиро переводити свій плян і влекшила молодому Миронові зустріч зі мною. Та він зрозумів, що це його лист зробив свій вплив на мене. Я почала звисока:

— Мій пане! Я хотіла подати до вашого відома... хоч як мені це прикро, бо ви дуже симпатичні і щиро ставитесь до мене... що я не можу приймати від вас листів і цвітів, бо...

Нині я вже не памятаю тих усіх „бо", якими я старалася його переконати і не помітила навіть, що він слухає мене дуже уважно, але не на те, щоб... послухати, а попросту тому, що любив, як я розмовляла з ним.

З кожним днем було гірше. Він уже осмілився підходити до мене як до знайомої, почав заходити за куліси до ґардероби і не соромився скривати свого почування перед акторами. Вони підсміхались, але він проходив мимо, якби їх не бачив.

(Кінець буде).

Двозначна відповідь.

Він: Затям собі! Коли я завважаю, що ти зраджуєш мене, вбю тебе!

— Не бійся, не завважиш!

(2)

ПРОТОКОЛ З XIX. КОНВЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЩО ВІДБУЛАСЬ У ВАШИНҐТОН, Д. К., В ДНЯХ 10—15 ТРАВНЯ 1937 РОКУ

В 1935 році на річнім засіданню головний уряд між багатьома важними справами обговорював одну дуже важну справу, а саме, справу поширення більшої активности між членами за приєднування нових членів. Щоб заохотити більше число членів до праці та дати їм можність дістати відповідну нагороду за їх працю, головний уряд рішив збільшити нагороду з $1, яку плачено в 1934 році, до $3 і $4. Це рішення показалося досить доцільним і з нього скористало багато членів. Упродовж 1935 і 1936 року члени заробили собі в У. Н. С. за приєднування нових членів $9,689.

У звязку з тим головний уряд ухвалив, щоб відділовим предсідникам і касієрам за їх працю по відділах У. Н. Союз давав нагороди по 25 центів від кожного нового приєднаного члена, без ріжниці, чи цей новий член був приєднаний до повнолітніх членів, чи до Молодечого Департаменту.

На тім засіданню був приявний делеґат від Організації Українських Націоналістів, п. О. Грибівський, який передав У. Н. Союзові привіт від Рідного Краю, а зокрема від тої молоді, яка на рідних землях веде затяжну боротьбу за здійснення української ідеї, ідеї, якою У. Н. Союз упродовж свого існування завжди дорожив, яку У. Н. Союз пропаґував і піддержував морально й матеріяльно і за це здобув собі почесне місце в серцях усього українського народу.

На засіданню екзекутивного комітету в липні 1935 року передискутовано потребу третьої нової молодечої грамоти. Супроти того припоручено головному рекордовому секретареві виготовити відповідні резолюції, потрібні до переведення референдума в цій справі. У листопаді й грудні, згідно зо статутом, переведено референдум за прийняття тої дитячої грамоти, себто кляси 3.

У грудні 1935 р. екзекутивний комітет рішив, що згідно з обчисленням оцінки грамот членів У. Н. Союзу можна признати дивіденду членам на тій самій підставі, що й попереднього року, себто членам, що були обезпечені в клясах О. P. E. від 1926 року.

В 1936 році головний уряд на річнім засіданню застановлявся обширно над справою окремих орґанізаторів для У. Н. Союзу. Всі члени головного уряду ствердили, що для більшого поширення активности в вербуванню нових членів для орґанізації треба зміни в структурі Союзової машини, яка діставалаб більше нових членів, як це досі було. Бо нема що закривати цього факту, що на таку орґанізацію, як У. Н. Союз, ми дістаємо замало членів.

Супроти того головний уряд рішив, щоб екзекутивний комітет у 1936 році зробив спробу бодай у кількох більших містах з кількома людьми, які працювалиб постійно при орґанізуванні нових членів, щоб у цей спосіб переконатися практично, що такі люди зможуть зробити для орґанізації, працюючи для неї постійно. Згідно з тим рішенням головного уряду екзекутивний комітет переговорював з деякими членами й секретарями відділів, щоб вони постійно працювали при орґанізуванні нових членів, за відповідну винагороду, одначе ніхто з членів ні з секретарів такої пропозиції не приняв.

На тім засіданні головний уряд радив також над справою орґану Союзу, „Свободою", а зокрема над тим, щоб звільнити молодь від оплати за „Свободу". Тому, що це дуже важна справа для розвою У. Н. Союзу набудуче, головний уряд станув на такому становищі, щоб цю справу предложити конвенції до рішення.

В квітні 1936 року екзекутивний комітет ухвалив виасиґнувати $1,000 з фонду народнього і $789 з фонду запомогового, як підмогу тим членам У. Н. Союзу, що найбільше потерпіли від повені. Цю підмогу екзекутивний комітет розділив між найбільше потерпілих членів У. Н. Союзу в формі місячних вкладок, а точний звіт з цієї підмоги був проголошений в орґані Союзу.

В грудні 1936 року екзекутивний комітет ухвалив уділити дивіденди в формі опусту в місячних вкладках тим членам, що є вже три або більше років членами котроїнебудь з пятьох кляс нового роду обезпечення, себто кляс O. P. E. W. T. Отже дивіденди тепер дістануть ті всі члени, що відразу обезпечили себе в нових родах, і ті члени, що перейшли зо старого роду обезпечення до нового в 1933 році. Рішено теж уділити дивіденди в формі опусту в місячних вкладках тим дітям, що є вже три роки або більше членами кляси 2-гої Молодечого Департаменту.

Фінансовий департамент У. Н. Союзу.

Інвестиції в бондах і морґеджах (ґіпотеках).

Як вам відомо, шановні делеґати, по проголошенню президентом Рузвелтом „банкового свята" фінансова проблема Америки в останніх чотирьох роках була дуже скомплікована й нестійна. Така комплікація економічно-фінансової господарки краю мала великий вплив і на фінансовий розвій нашої чотири й пів мільйонової орґанізації. Отже супроти того й екзекутивний комітет У. Н. Союзу мав перед собою дуже важке завдання в слідкуванні за відповідними й певними інвестиціями, які приносилиб відповідні відсотки, що їх У. Н. Союзові потрібно до його розвою.

В останніх чотирьох роках усі нові видання бондів, які були до набуття для інвестицій, були з дуже низькими відсотками, а котрі бонди й були з вищими відсотками, то ціни їх були такі високі, що ті бонди могли бути небезпечною інвестицією для орґанізації. Це саме було і з державними бондами. Всі державні бонди держава випускала з низькими відсотками, а й тих тяжко було дістати стільки, скільки орґанізація хотілаб дістати по такій ціні, по якій державний скарб ті бонди продавав.

Отже з огляду на таку велику зміну в бондових інвестиціях екзекутивний комітет мусів пильнувати й переводити трансакції інвестицій у бондах на зовсім іншій засаді, ніж роблено це давніше. Екзекутивний комітет мусів слідкувати постійно кожного дня за цінами бондів, щоб можна було у відповіднім часі купити й перепродати бонди з зисками для орґанізації.

У Н. Союз мав у своїм бондовім портфелі міських і повітових бондів на суму $257,000, які орґанізація закупила давнішими роками, а які не платили відсотків, або капіталів. За минулі чотири роки екзекутивний комітет постарався і впорядкував справу тих неплатних бондів так, що всі ті бонди або продано за таку ціну, яку орґанізація за них заплатила, або виміняно на нові бонди, які платять відсотки. Осталися ще одні бонди на суму $40,000, які ще не є впорядковані, бо заряд того міста переводить новий плян щодо сплати тих бондів. Одначе і ті бонди будуть виплачені в короткому часі.

Купно й продаж бондів.

У фінансовому звіті секретаря-касієра буде поданий подрібний звіт про купно, продаж і виміну бондів, які переведено впродовж чотирьох минулих років. Я подаю в мойому звіті лише загальні суми всіх трансакцій.

Від 1-го січня 1933 до 31-го грудня 1936 року екзекутивний комітет купив і виміняв бондів на суму	$2,411,742.66
В тім самім часі, себто за минулі 4 роки, екзекутивний комітет продав, або виміняв бондів на суму	1,955,722.81
За ті бонди заплачено при купні	1,906,095.57
Чистий зарібок з продажу, або виміни бондів остався для У. Н. Союзу	$ 49,627.24

Я певний, що всі ви, шановні делеґати, будете згідні зі мною, коли я скажу, що це був не злий зарібок для орґанізації в таких важких умовинах фінансової скрути, в якій знаходилась Америка. До проблеми інвестицій у бондах на майбутнє я, на підставі мойого скромного досвіду, хочу бодай у кількох словах додати, що найважнішим завданням будучого уряду У. Н. Союзу буде, мати в Союзовім бондовім портфелі короткореченцеві бонди з найвищими відсотками, бо довгореченцеві бонди, а ще з низькими відсотками, можуть мати багато нижчу вартість на біржі, як короткореченцеві. Згадую про цю справу тому, що вважаю цю проблему інвестицій дуже важливою для будучого головного уряду У. Н. Союзу.

Морґеджі.

В У. Н. Союзі й Молодечім Департаменті є всіх морґеджів 165, на яких орґанізація має інвестованого майна $1,303,439.50. З тих 165 морґеджів У. Н. Союз мусів перебрати 9 морґеджів під свою контролю й ними адмініструвати. На всіх тих морґеджах було залеглих відсотків з кінцем грудня 1936 року $9,835.24 і платних відсотків (складаних) $12,596.33.

Реальности.

В останніх чотирьох роках головний уряд і екзекутивний комітет мали перед собою дуже трудне завдання берегти майно У. Н. Союзу, інвестоване в морґеджах та реальностях. З протоколів головного уряду й екзекутивного комітету, проголошуваних в орґані У. Н. Союзу, „Свободі", всі ви, шановні делеґати, знаєте, який був загальний стан реальностей у часі тої економічної й фінансової депресії.

Всі інвестиції У. Н. Союзу на морґеджах були в дуже невідрадному положенні. Власники реальностей не могли в тім часі сплачувати капіталів, процентів ні податків, бо їх доми стояли майже порожні, чинш був дуже низький і не приносив стільки доходів, скільки треба було на покриття біжучих розходів при вдержанні реальностей. Головний уряд і екзекутивний комітет робили всі можливі заходи, щоб власники реальностей сплачували морґеджі, проценти й податки. Одначе, не зважаючи на всі ті старання, вислід не був вдоволяючий. Незаплачені проценти У. Н. Союзові й податки дальше зростали щораз більше.

Супроти такого стану інвестицій на реальностях головний уряд на річних засіданнях в 1934 і 1935 році рішив, щоб У. Н. Союз перебирав на власність орґанізації ті реальности, на яких проценти й податки були незаплачені. До кінця грудня 1936 року У. Н. Союз був змушений силою обставин перебрати на власність орґанізації 25 реальностей. На всіх тих реальностях, перебраних на власність орґанізації, У. Н. Союз має інвестицій, включаючи незаплачені проценти й заплачені орґанізацією податки, на суму $1,113,403.48.

Фінансовий департамент подає суму інвестицій на 25 перебраних реальностях на власність орґанізації $1,044,088.16. Отже ріжниця $69,315.32 між тими двома сумами це неодежані відсотки й правні кошти, які орґанізація при продажу тих реальностей може дістати, або й не дістати. А на девятьох морґеджах, перебраних під контролю, У. Н. Союз має інвестицій $222,034.44. Ця сума є вчислена в загальній сумі інвестицій на морґеджах у позиції $1,303,439.50.

Перебравши реальности на власність орґанізації, або під контролю ті реальности, яких власники не давали запоруки, що всі зібрані ними гроші з чиншу вони вкладали на сплату капіталів, процентів і податків, головний уряд рішив, щоб екзекутивний комітет самий адміністрував усі реальности й щадив для орґанізації ті гроші, які побирали давніше аґенти, або самі власники, за адміністрування. А було навіть два випадки, де власники відійшли з зібраним чиншом.

Екзекутивний комітет виконує це рішення головного уряду й адмініструє самий перебрані реальності. У збиранню самого чиншу помагає нам один робітник, який теж робить конечні направки на реальностях. За збирання самого чиншу У. Н. Союз платить тому робітникові 2½% від доляра за його працю й уживання його власного авта. Для прикладу подам, що давніше аґенти побирали за збирання чиншу 5% від доляра. Аґенти брали теж від У. Н. Союзу половину першого місячного чиншу за винаймлювання кожного помешкання. Тепер екзекутивний комітет самий винаймає людям помешкання й щадить те комісове для орґанізації.

Приходи з чиншу на реальностях У. Н. Союзу й реальностях, перебраних під контролю У. Н. Союзу, були такі:

В 1933 році зібрано чиншу	$ 4,265.08
Розходи на вдержання реальностей і заплачені податки	6,741.99
Недобір	2,476.91
В 1934 році зібрано чиншу	$ 89,693.45
Розходів на вдержання реальностей було	40,604.27
Податків заплачено	24,674.95
На процент для У. Н. Союзу осталося	24,414.33
В 1935 році зібрано чиншу	$122,880.13
Розходи на вдержання реальностей	49,109.57
Податків заплачено	29,562.20
На процент для У. Н. Союзу осталося	44,208.36
В 1936 році зібрано чиншу	$154,617.88
Розходи на вдержання реальностей	58,338.75
Податків заплачено	43,277.43
Недобір на двох реальностях	232.51
На процент для У. Н. Союзу осталося	53,001.70

Майно У. Н. Союзу.

Загальний зріст майна У. Н. Союзу й Молодечого Департаменту за останні чотири роки був такий:

З кінцем 1932 року загального майна в У. Н. Союзі було	$3,256,205.88
З кінцем 1936 року загального майна в У. Н. Союзі було	$4,489,305.96
У. Н. Союз зріс у майні за останні чотири роки на	$1,233,100.08

Майно У. Н. Союзу розділене в інвестиціях і готівці процентово так:

Морґеджі	29.03%
Реальности, включно з власним домом	25.70%
Бонди	27.00%
Позички членам	10.70%
Готівка	7.57%

Рекордовий департамент У. Н. Союзу.

Новий бизнес.

З фінансовим зростом У. Н. Союзу дуже важним є для орґанізації теж і зріст у членах. Під новим бизнесом треба розуміти нових зорґанізованих членів за останні чотири роки.

Який же був той новий бизнес за останні чотири роки? Коли порівняємо новий бизнес за чотири роки до дітройтської конвенції з новим бизнесом за останні чотири роки, то вислід є такий:

Від 1-го січня 1929 до кінця 1932 року вписано нових членів до У. Н. Союзу 3,848 старших і 4,379 дітей, які обезпечили себе на суму $4,631.600.

Від 1-го січня 1933 до кінця 1936 року вписано нових членів до У. Н. Союзу 7,550 старших і 3,093 дітей, які обезпечили себе на суму $7,084.100.

Отже в останніх чотирьох роках було нового бизнесу на $2,452,500 більше ніж у попередніх чотирьох роках.

Хоч рекордовий звіт виказує більше нового бизнесу в останніх чотирьох роках, як було до дітройтської конвенції, то всетаки це ще замало. Повинно бути багато більше.

Тому, що це дуже важлива для орґанізації справа, прошу хвальну конвенцію, щоб при ухвалюванню внесків для добра орґанізації приняти таку ухвалу, на підставі якої можнаб будучому головному урядові наладнати Союзовий апарат у вербуванні нових членів так, щоб цей новий бизнес зростав постійно до такої величини, якої для У. Н. Союзу потрібно.

Орґан У. Н. Союзу.

Про орґан У. Н. Союзу, „Свободу", треба з приємністю підкреслити те, що завдяки солідній співпраці редакції з редакційним комітетом за останні чотири роки наш орґан не мав ніяких клопотів з процесами. Мушу підкреслити ще й те, що впродовж останніх чотирьох літ не було ніякого урядового зажалення від членів на наш орґан за його спосіб редаґування, ні за той світогляд, який уявляють собою редакційні статті. Навпаки, наш орґан може виказати від наших членів і людей зі стейтів, Канади й з краю багато листів, у яких вони висказують „Свободі" признання за совісну службу нашому народові й нашій національній ідеї.

Треба теж ствердити, що впродовж останніх чотирьох літ, а зокрема в минулому році й цього року перед конвенцією, деякі люди на сторінках ворожих У. Н. Союзові українських часописів нападали злобно і безпідставно на наш орґан, його редакторів і головних урядників. Такі злобні й безпідставні напади писали ті ріжні люди на те, щоб викликати між членами У. Н. Союзу боротьбу. Такою боротьбою хотіли вони допровадити до того, щоб нанести „Свободі" нові процеси, з яких можнаб тягнути орґанізаційне майно, так, як це вже бувало нераз у минувшості. Головний уряд і редактори знали добре, чому ті люди писали й нападали, і що вони тими нападами хотіли осягнути. Тому головний уряд і редакція завжди вважали на те, щоб такі некультурні напади не дали ніякого приводу до процесів. Маючи це на увазі, ми ставили добро орґанізації вище понад ту шкоду, яку поносили члени головного уряду і редактори зприводу мовчанки, якою для добра орґанізації збували ріжні наклепи, якими нарушувано їх честь.

Щодо справ народніх і політичних, то „Свобода" й головний уряд У. Н. Союзу старалися попирати те, що було згідне з ухвалою конвенції та корисне для всього українського народу в Америці, як теж для добра українського народу на українській землі.

Справа завідателя „Свободи".

До травня 1934 року завідатель „Свободи", п. Маціййовський, час від часу не працював і не виконував своїх обовязків. Коли це зачалося повторяти щораз частіше, я спитав п. Маціййовського, чому він це робить. На таке моє питання п. Маціййовський оправдував свою відсутність при праці станом свого здоровля.

В травні 1934 року екзекутивний комітет довідався, що майже в усіх випадках відсутности завідателя при праці п. Маціййовський був у нетверезому стані. Дійшло аж до того, що свої й чужі люди звертали екзекутивному комітетові увагу, що таке поступовання завідателя наносить шкоду йому самому й орґанізації. Коли по трьох тижнях відсутности при праці, в травні 1934 року, завідатель вернувся до праці, екзекутивний комітет представив п. Маціййовському його неправильне й шкідливе поступовання супроти орґанізації, а таксамо супроти себе самого, та остеріг його, щоб він цього більше не робив. Пан Маціййовський признався тоді до вини й запевняв екзекутивний комітет, що цього більше не зробить.

Хоч завідатель запевняв екзекутивний комітет, що він покається, то при кінці липня 1934 року він знову не прийшов до праці й не працював від 30-го липня до 28-го серпня. Коли 28-го серпня завідатель вернувся до праці, то був у такому стані, що йому було неможливо вести адміністрацію „Свободи". Опісля від 12 до 14 вересня він знову зробив це саме.

На засіданні екзекутивного комітету 15-го вересня 1934 року екзекутивний комітет уже рішучо заявив завідателеві, що коли це саме повториться й набудуче, то треба буде поступити супроти нього згідно зо статутом. Одначе від 8 до 12 січня й від 2 до 11 лютого 1935 року повторилось це саме.

Супроти того я завісив в урядуванню завідателя на один тиждень, себто до зібрання річного засідання, щоб головний уряд рішив, що зробити з цією справою. На річнім засіданню в 1935 р. п. Маціййовський признав за собою провину і просив, щоб йому це дарувати.

Головний уряд, переслухавши цілу справу, рішив, щоб подарувати п. Маціййовському його провину і привернути йому права завідателя „Свободи", одначе з тим застереженням, що колиб він ще раз так зробив, то тоді головний предсідник має його суспендувати з уряду завідателя. Дальше головний уряд рішив теж, що на випадок суспендування завідателя з уряду головний предсідник має обняти його уряд та сповняти той уряд до наступного річного засідання головного уряду.

Хоч п. Маціййовський зложив на річнім засіданню перед головним урядом усну заяву, що він не повинен був поступати так, як він поступав, і хоч дав головному урядові „слово чести", що набудуче чогось подібного він більше не повторить, то, на жаль, та сама історія повторилась уже 26-го квітня, себто два місяці по річнім засіданні в 1935 році. Тоді п. Маціййовський не працював до 20 липня.

Дня 20-го липня 1935 року п. Маціййовський вніс писемну просьбу до екзекутивного комітету, щоб звільнити його від обовязків завідателя „Свободи". В тім письмі він просив екзекутивний комітет, щоб призначити йому якесь інше, менше відповідальне, заняття в канцелярії адміністрації. Екзекутивний комітет приняв його просьбу про звільнення його від обовязків завідателя і призначив йому працю в канцелярії „Свободи" з платнею $200 місячно. Одначе і при тім новім заняттю він дальше робив це саме. Від 4 до 11 вересня й від 15 вересня до 14 жовтня 1935 року не приходив до праці. Супроти того всього дня 14 жовтня 1935 р. я повідомив листом п. Маціййовського, що тому, що він зовсім знехтував те все, що орґанізація для нього зробила, і що він самий залишив працю без ніякого повідомлення, він сам позбавив себе й того останнього заняття, яке орґанізація йому дала по його уступленню зі становища завідателя.

Справа злуки Союзів.

В лютім 1934 року екзекутивний комітет У. Н. Союзу одержав письмо від виконного комітету У. Р. Союзу з пропозицією відбути спільну нараду урядів обох Союзів у справі виміни думок щодо злуки обох Союзів. Екзекутивний комітет У. Н. Союзу радо на це згодився й такі наради обох урядів і редакторів „Свободи" й „Народної Волі" відбулися перший раз 10-го лютого 1934 року в головній канцелярії У. Н. Союзу.

Екзекутивний комітет У. Н. Союзу, маючи на увазі те, що виконний комітет У. Р. Союзу був уповноважнений конвенцією У. Р. Союзу такі переговори вести, а екзекутивний комітет У. Н. Союзу такого уповноважнення від конвенції У. Н. Союзу ні від головного уряду не мав, заявив виконному комітетові У. Р. Союзу, що ті перші спільні наради треба вважати не урядового, а дискусійного характеру. На тій першій нараді порушено в дискусії всі важні питання, які можуть виринути в звязку з пропонованою злукою обох Союзів.

Супроти того на річнім засіданню головного уряду У. Н. Союзу в лютім 1934 року я предложив цю пропозицію виконного комітету У. Р. Союзу до вирішення головному урядові У. Н. Союзу. По переведенню вичерпної дискусії головний уряд У. Н. Союзу ухвалив уповажнити екзекутивний комітет У. Н. Союзу вести дальші переговори з виконним комітетом У. Р. Союзу в тій справі, з тим розумінням, що екзекутивний комітет У. Н. Союзу при переговорах з виконним комітетом У. Р. Союзу має мати завжди на увазі збереження питомих прикмет і традицій У. Н. Союзу.

На підставі уповноваження головним урядом екзекутивний комітет У. Н. Союзу і редактори „Свободи" мали другі наради в справі злуки Союзів з виконним комітетом У. Р. Союзу й редакторами „Народної Волі" дня 15-го листопаду 1934 року. Другі наради відбулися в головній канцелярії У. Р. Союзу. На тій другій нараді обговорено способи, якими можнаб наблизити до себе асекураційні системи обох орґанізацій. Обговорено справу переходу членів зі старого роду обезпечення на новий в обох орґанізаціях, справу асекураційних резерв, позичок членам, процентів від позичок, табелі вкладок, обєднання відділів по місцевостях і справу обох орґанів.

На тій другій нараді стверджено теж, що У. Н. Союз і У. Р. Союз мали, мають і матимуть не тільки асекураційні завдання, але й громадські обовязки супроти іміґрації і старого краю, що злука обидвох орґанізацій повиннаб уможливити краще виконання тих цілей. Дальше стверджено теж, що в звязку зі злукою є багато важних питань, котрих вирішення вимагає основної підготови й провірення, заки можна буде виступити обом орґанізаціям з практичним проектом злуки обох Союзів.

Дня 26-го лютого 1937 року екзекутивний комітет У. Н. Союзу і виконний комітет У. Р. Союзу відбули третю нараду. На тій третій нараді обговорено пропозиції, предложені виконним комітетом У. Р. Союзу щодо злуки й порішено, щоб уряди обох орґанізацій постаралися дістати правну опінію від стейтових асекураційних властей, стейту Ню Джерзі й стейту Пенсилвенії, відносно того, чи зі сторони тих властей не будуть заходити якінебудь перешкоди щодо такої злуки.

У звязку з цією справою треба мені піднести в мойому звіті ще і те, що 24-го листопаду 1936 року були приїхали до У. Н. Союзу представники „Згоди Братств" з Олифанту, щоб переговорити з екзекутивним комітетом У. Н. Союзу можливість злуки „Згоди Братств" з У. Н. Союзом. Вислідом тих нарад було те, що представники „Згоди Братств" висказали ще бажання обговорити злуку також з іншими запомоговими орґанізаціями заки вони зможуть остаточно рішитись на злуку.

Пропамятна Книга У. Н. Союзу.

Головний уряд у лютім 1935 року рішив, щоб видати Пропамятну Книгу з нагоди сорокліття У. Н. Союзу. Головні урядники, маючи на увазі те, що історія У. Н. Союзу дуже тісно звязана з історією української іміґрації в Америці, вважали, що конечне потрібним було для майбутньої історії зібрати в Пропамятній Книзі У. Н. Союзу бодай такі важніші матеріяли, які відкривалиб перед нами й нашим молодим поколінням ті зусилля орґанізаційного життя української іміґрації в Америці, які покладено впродовж сорок літ історії, і які ще вкладає наша орґанізація в наше українське орґанізаційне життя по сьогоднішній день.

Це важке завдання видання Пропамятної Книги головний уряд передав редакційній комісії і редакції „Свободи". Кажу, що це було важке завдання тому, що, як уже сказано в Пропамятній Книзі, Книгу ту приходилось нам видавати в дуже тяжких умовинах. Для прикладу підкреслюю лише те, що збирання й писання матеріялів, редакційну і видавничу працю мусіли виконувати головні урядники, редактори й робітники попри щоденні свої обовязки, бо щоденна праця в головній канцелярії, в. редакції і в робітні мусіла бути зроблена.

Хоч здавалося нам усім, що це прямо буде неможливо виконати в таких технічних умовинах, у яких доводилось видавати нам ту Пропамятну Книгу, то завдяки У. Н. Союзові, редакції, адміністрації, робітникам у друкарні, відділовим урядникам і соткам ріжних осіб, котрі не жаліли свого труду й часу, щоб приготовити й прислати свої праці з історії українських громад в Америці і відділів У. Н. Союзу, доконано того, що ця Пропамятна Книга У. Н. Союзу вийшла в такім короткім часі.

Членам У. Н. Союзу й українському громадянству, що читатимуть цю Пропамятну Книгу, лишаемо осуд, чи обовязок, вложений на редакційний комітет і редакторів „Свободи", був виконаний гідно. При цій нагоді хай мені буде вільно подякувати від У. Н. Союзу членам редакційного комітету, редакторам і всім тим громадянам і робітникам пера й робітні за їх щиру співпрацю при виданні тої Пропамятної Книги.

Справа Сиротинця У. Н. Союзу.

На підставі ухвали 18-тої конвенції головний уряд на річних засіданнях обговорював справу сиротинця. Одначе в цій справі не ухвалено ніякого відповідного рішення. Тому прохаю конвенцію цю справу якось уже раз вирішити й ухвалити таку постанову, на підставі якої будучий головний уряд зможе цю справу викінчити.

Поміч на українські краеві й американські цілі.

У. Н. Союз за останні чотири роки, на підставі ухвал конвенції і річних засідань головного уряду, виасигнував зі своїх фондів і вислав за посередництвом „Обєднання" до рідного краю на ріжні народні цілі $9,790, а на українські американські цілі $11,714.56.

Всі виплати, як це може посвідчити контрольна комісія, були плачені чеками, підписаними мною, як предсідником, і п. Слободяном, як фінансовим секретарем-касіером У. Н. Союзу.

В часі мойого урядування за минулі чотири роки я відвідав багато відділів у ріжних справах і в ріжних місцевостях. Я не буду тут вичисляти тих усіх місцевостей, бо це забралоб багато дорогого часу. Загально скажу лише те, що в кожній місцевости, де я лише був, чи це на зборах відділів, чи на ріжних святах, підносив я значіння У. Н. Союзу та його велику працю для добра своїх членів і українського американського громадянства в Америці й у Рідним Краю. В тих місцевостях, де я був з якоїнебудь нагоди, помагав я членам організувати нових членів і нові відділи, які тепер гарно розвиваються. Полагодив я теж багато справ листуванням до відділів і членів, з чого маю докладний реєстр у головній канцелярії.

Отсим кінчу мій звіт і дякую всім делегатам і делегаткам з попередньої конвенції, тут приявним, за довіря, що повірено мені такий важний уряд в організації — головного предсідника. Цей важний і відповідальний уряд я старався виконати так, як наказувала мені моя совість і добро всіх членів нашої організації. З цього місця вважаю своїм обовязком подякувати всім членам головного уряду, товаришам членам екзекутивного комітету, редакторам, урядникам місцевих відділів і всім тисячам членів У. Н. Союзу за їх щиру й совісну співпрацю, яку ми всі разом виконували для загального добра всім нам дорогої організації Українського Народного Союзу.

По скінченні звіту гол. предсідника делеґат від. 123, В. Бадан, радить звернутися до Українського Робітничого Союзу в Скрентон, Па., щоби урядники того Союзу приїхали на нашу конвенцію і сказали кілька слів відносно злуки обох Союзів. Головний предсідник М. Мурашко виясняє, що він говорив із заступником предсідника Українського Робітничого Союзу, Вол. Левицьким, і цей обіцяв, що виконний комітет Українського Робітничого Союзу пришле двох людей на 19-ту конвенцію Українського Народного Союзу як офіційних представників, а рівночасно запросив Український Народний Союз вислати двох офіційних делеґатів на конвенцію Українського Робітничого Союзу, яка незабаром має відбутися. По цьому виясненні делеґат 123 від. В. Бадан, відтягнув своє внесення. З черги здавали звіти отсі головні урядники:

ЗВІТ ЗАСТУПНИКА ГОЛ. ПРЕДСІДНИКА, інж. В. МАЛЄВИЧА.

Підчас надзвичайного засідання головного уряду, яке відбулося в днях 14 і 15 липня 1933 року, я підписав відповідні резолюції до банків, в котрих було повідомлення про зміну уряду та формально перебрав уряд тростіса і пятого члена екзекутиви. Підчас згаданого засідання була також і коротка нарада членів екзекутиви, на котрій рішено, що звичайні й рутинові справи буде залагоджувати головна канцелярія постійними чотирма членами екзекутиви; лише коли прийде справа більшої ваги, тод і пятий член екзекутиви має бути покликаний на засідання екзекутиви, щоб дати також свою опінію в дотичній справі.

В 1933 р. був я покликаний на одно засідання а в 1934 р. також на одно. В 1935 р. на два, а в 1936 р. на три засідання екзекутиви.

Протокол із кожного екзекутивного засідання був поміщений завжди на час у нашому часописі. Крім того в конвенційних звідомленнях головного предсідника й головних секретарів є подані обширні й подрібні інформації з цілої діяльности нашої кольосальної інституції, тож не на місці булоб мені ще раз вичисляти довгі ряди чисел, ще раз повторяти історії морґеджів, бондів, інвестицій, процентів та інших фінансових трансакцій; я лише хочу підкреслити, що у всіх справах я кермувався почуттям глибокого обовязку супроти нашої організації та на перше місце брав під увагу справдішне добро широкого загалу членства.

Поза своїм урядом тростіса й члена екзекутиви я мав також багато праці, багато припоручень у справах Союзу по відділах у Пітсбурщині.

В червні 1933 р. був я в Ню Александрії, де були збори трьох відділів. Я переглянув книги й зарядив вибір нового секретаря. В липні поїхав я до Джанставн, де через непорозуміння треба було розділити відділ ч. 300 на два відділи. Новоутворений відділ дуже гарно розвинувся. В серпні відбулися в Мекіз Ракс збори чотирнацятьох відділів. Залагоджено справу лікарів та інші справи Союзу.

Підчас ювилейного року 1934-го окликав я окружні збори до Ембрідж, де були репрезентовані 15 відділів. Тут я повідомив представників відділів про ювилейну кампанію, її суть і ціль. Опісля відбулося в Пітсбурщині десять ювилейних свят, а саме: в Ембрідж, Монесен, Форд Сити, Вілінґ, Мекіз Ракс, Карнеґі, Ню Александрія, Ню Кенсінґтон і Пітсбурґ. Підчас тяжких часів економічної кризи, на яку випав ювилейний рік, не легко було діставати молодих людей у ряди Союзу — молодих людей, котрі в економічнім хаосі не могли знайти собі приміщення, щоб розпочати самостійне життя, заробляючи на хліб. Не зважаючи на те все, таки ціла кампанія принесла Союзові 2,000 молодих членів, котрі понесуть у будуччину наші ідеали. В тому числі й Пітсбурщина дала своїх 190 членів. Там зорганізовано два молодечі відділи, а саме: в Монесен і в Мекіз Ракс. Мекізракський відділ дуже гарно розвинувся і нині вже має свого делеґата на конвенції.

В січні 1934 року члени від. 276 в Ембрідж віднеслись до мене з просьбою про позичку на місцевий дім Союзу. Я попирав справу цеї позички, але екзекутива У. Н. Союзу не могла уділити позички, бо в тій місцевості є два відділи Союзу, які не могли прийти до порозуміння в справі злуки.

У вересні припоручено мені поїхати до Форд Сити, щоб справдити причину смерти члена, котрий був у Союзі тільки десять місяців. Опираючись на зізнаннях місцевих людей і згідно з метрикою смерти, показалося, що це було самогубство й тому здержано виплату посмертного. Одначе спадкоємець удався на судову дорогу й у днях 11 і 19 березня 1935 р. відбулася розправа в повітовім суді в Кітанінг. Суд вирішив справу в користь спадкоємця, і Союз був змушений виплатити посмертне й покрити кошти.

В листопаді 1934 р. припоручено мені поїхати до від. 255 у Вест Ньютон. Тут, крім інших скарг, члени головно нарікали, що Союз числить 6% від позичок на грамоти.

В грудні 1934 р. припоручено мені поїхати до від. 120 в Аліквіпа, щоб залагодити місцеві непорозуміння. Там я перевів вибір нового уряду. Одначе неспокій і роздори тревали у відділі дальше. В 1935 р. їздив там контрольор Малицький, щоб завести лад у відділі, але, не зважаючи на те, частина членів і до сьогодні чується покривджена.

В березні 1935 р. покликано мене до Ембрідж. Там у від. 276 також були непорозуміння. Я зарядив і перевів вибір нового уряду. Тепер там спокій.

В липні 1935 р. їздив я до Алтуни, де помер чоловік по кількамісячним членстві в Союзі. Справу полагоджено без судового процесу.

Також тоді їздив я два рази до від. 24 в Ренкін. Там мусів я самий перевести контролю книжок і старався всіма силами, щоб привести цей відділ до порядку, одначе з причини злої волі одиниць і по нині нема в тім відділі ладу.

В 1936 р. припоручено мені поїхати до Реймі. Там з причини внутрішньої боротьби й ворожнечі треба було розлучити відділ на два.

В осени 1936 р. скликав я окружні збори в Пітсбурґу й запросив головного секретаря Д. Галичина з рефератом. Явились урядники трицять двох околичних відділів. Виглядало це як мала конвенція. По укінченню реферату вивязалася цікава й оживлена дискусія, в котрій майже всі присутні забирали слово. Ті збори були дуже повчаючі для присутніх.

В 1936 р. їздив я кілька разів до Карнеґі й Ембрідж. В тих двох місцевостях, по великих перешкодах, основано молодечі відділи. Вони ще малі, але є надія, що небавом розвинуться.

Позатим усім приходило до мене до дому чимало поодиноких членів з усякими справами, головно підчас виборів делеґатів. Я провадив також широку кореспонденцію з головною канцелярією, з відділами й поодинокими членами.

Я вважаю, що за останні чотири роки Союз перейшов може найтяжчий період в історії свого існування. Був це час страшної депресії. Члени опускали ряди Союзу з браку заробітку. Був це також час нашої останньої реформи, згідно з якою членам прийшлося платити вищі вкладки. До того тепер існують деякі організації, що прямо обдурюють людей абсурдно малими місячними вкладками. А багатьом людям бракує здорового розуму і їм здається, що за 80 центів місячної вкладки вони дістають справдішню асекурацію на $1,000. І не хотять навіть застановитись над тим, що кожна існуюча орґанізація розпочиналась такими низькими вкладками, але опісля приходила до переконання, що на таких вкладках вона не може існувати й не може дати своїм членам певного забезпечення. Ми тямимо, що в минулих реформах Союз тратив не сотки, але десятки тисяч членів, а тепер, не зважаючи на всі злидні, Союз вийшов переможцем. Наші фінанси в найкращім стані, число нашого членства перейшло знова трицять тисяч і нині наш Союз пишається як одинока найкраща інституція.

В 1936 р. я мав нагоду бути в Пітсбурґу на зборах усіх запомогових організацій, чартерованих у стейті Пенсилвенії. Були там репрезентовані серби, хорвати, поляки, словаки, мадяри, литовці й інші. Розуміється, були й дві українські організації. Реферат виголосив комішенер Пенсилвенійського Асекураційного Департаменту. І заявляю вам, що наша організація була признана як одинока, що стоїть у найкращім фінансовім, подиву гідним положенню.

Ось таке було моє урядування. Оснування чотирьох молодечих відділів; непорозуміння по відділах; сварки, в котрих тяжко задовольнити спорячі сторони; контроля відділових книжок; скваєри (мусите знати, що шість справ було по скваєрах); вичікування на коридорах суду на розправу, щоб боронити Союзового майна; вибори по відділах; окружні збори відділові і т. п.

Ми пережили тяжкі хвилі депресії, ми перетерпіли власними нервами і на власній шкірі останню реформу Союзу, ми побороли всі лихоліття і всі перешкоди та поставили Союз на трівких і сильних підвалинах.

ЗВІТ ЗАСТУПНИЦІ ГОЛ. ПРЕДСІДНИКА, МАРІЇ РОЗОМІЛО.

Чотири роки тому наділено мене великою честю, вибираючи мене третій раз на уряд заступниці головного предсідника нашої найбільшої української інституції, У. Н. Союзу. І я приняла цей уряд та впродовж тих чотирьох років старалася сповняти свої обовязки так, як тільки найкраще я знала й могла. Моя праця полягала в першій мірі в тому, щоб організувати члениць до У. Н. Союзу. Мій успіх у тому напрямі був такий, що я приєднала в ряди У. Н. Союзу 33 члениці й 20 дітей до від. 112, в якому я є предсідницею. Я докладала всіх старань, щоб розбудовувати цей відділ та збільшувати його все новими членицями. І сьогодні цей відділ є найбільшим жіночим Союзовим відділом та має на цій конвенції дві делеґатки.

В липні 1933 р. наш відділ, з нагоди приїзду предсідниці Союзу Українок, улаштував велике свято, на якому було приявне велике число місцевого жіноцтва. На тому святі я забирала слово та взивала наше жіноцтво вступати в члени У. Н. Союзу, а зокрема вписувати своїх дітей. В тому самому місяці я виступала також з промовою на жіночім вічу в Акрон, О., і говорила там про значіння У. Н. Союзу та про його працю на полі нашого культурного й національного поступу. Таксамо говорила я в Лейквуд, О., з нагоди свята цеї громади, про У. Н. Союз та про потребу дальшої розбудови цеї організації.

1934-тий рік був роком 40-літнього ювилею У. Н. Союзу. Як головна урядниця брала я активну участь у ювилейних святах у кількох громадах, виступаючи на таких святах з відповідними ювилейними промовами. Отже 6-го травня була я на ювилею в Акрон, 27-го травня на ювилейному святі всіх злучених Союзових відділів у Клівленд, а 18-го листопаду на святі в Лорейн, О.

29-го вересня 1935 року наше сестрицтво, від. 112, обходило 25-літній ювилей свого існування. Я помагала підготовити цей ювилей та старалася, щоб він випав якнайкраще. Цей ювилей був успішний бо по ювилею почалась у відділі більше оживлена праця над приєднанням нових члениць. З нагоди цього ювилею, на якому промовляв гол. рек. секретар на другий день, а саме 30. вересня, скликано організаційні збори всіх місцевих відділів і на тих зборах обговорено справу поширення кампанії за приєднування нових членів.

Всі справи, з якими відносились до мене урядники чи члени, я старалася завжди точно виконати та полагодити так, як цього вимагає добро нашої організації й нашого членства. А в таких справах, як, наприклад, виплати посмертних запомог чи сирітських частей, чи всіх інших таких справ, які належать до обсягу ділання екзекутиви У. Н. Союзу, я завжди листувалася з головною канцелярією та помагала членам у викінченні дотичних справ.

Коли на річнім засіданні головного уряду з лютого 1935 р. я довідалася, що відділові 334 з Клівленду грозить суспенза за неплачення місячних вкладок, то я по повороті з засідання скликала зараз урядників того відділу й, провіривши ту справу, переконалася, що вина за залеглий довг відділу до каси У. Н. Союзу спочивала на секретареві відділу. Опісля вибрано іншого секретаря і від тоді цей відділ гарно розвивається. В тому самому році я мала кілька припоручень з головної канцелярії й ті припоручення я виконала як слід.

Упродовж тих чотирьох років я була приявна на всіх тих імпрезах, на які я була запрошена, а які були влаштовувані Союзовими відділами, відділами Союзу Українок, відділами Організації Державного Відродження України й іншими організаціями. На тих імпрезах я завжди вважала своїм обовязком держати високо Союзовий прапор та ширити Союзову ідею між тих, що ще не є в рядах нашої організації.

Щоб заохотити відділових урядників і членів до праці над організуванням нових членів, то в тій цілі були скликані кілька разів організаційні збори, де ми нараджувались над справою злуки відділів та над способами кампанії за приєднування молоді до У. Н. Союзу.

Як головна урядниця брала я участь у трьох річних засіданнях і в одних надзвичайних зборах головного уряду У. Н. Союзу.

Отсе є звідомлення з моєї чотирьо-літньої праці для У. Н. Союзу. Ту працю я виконувала, як могла найкраще. Ту працю в користь У. Н. Союзу я продовжуватиму й на далі відповідно до моїх сил і змоги. На тім кінчу й бажаю нашій організації, У. Н. Союзові якнайкращих успіхів.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РЕКОРДОВОГО СЕКРЕТАРЯ, Д. ГАЛИЧИНА.

В історії У. Н. Союзу знаходимо деякі такі важні події, які можна назвати переломовими, бо вони торкалися самих його основ, заважували на самім його дальшім існуванні. Від того, як У. Н. Союз передержував такі переломові хвилі, залежав його дальший розвиток, а навіть і саме існування. В таких важних хвилях один нерозважний крок міг нераз знівечити працю десяток літ.

За час свого існування У. Н. Союз пережив дві такі переломові хвилі. Перша, це реформа, ухвалена в 1914 році, а перепроваджувана в життя в 1915 році Друга, це знов реформа з 1932-го року, а перепроваджувана в роках 1933, 1934, 1935 і 1936, отже в роках, за які я складаю цей звіт.

За першу реформу У. Н. Союз заплатив надзвичайно дорого, заплатив утратою 12,360 членів упродовж 1914 і 1915 року. Це була поважна й болюча втрата, але, не зважаючи на це, У. Н. Союз вийшов з цеї переломової хвилі побідно. Бо цею реформою він створив перші кріпкі організаційні основи, які започаткували властиву фінансову силу У. Н. Союзу.

Якжеж вийшов У. Н. Союз з цеї другої переломової хвилі? Минулі чотири роки, за які я здаю звіт, треба назвати роками реформи, цілковитої реорганізації У. Н. Союзу. Це були роки перерождення нашої організації, зміни її основ, що перетревали майже 20 років, заміни старої новою модерною системою, заміни Табелі Смертности Національного Доброчинного Конгресу з 4% Американською Досвідною Табелею Смертности з 3½% річно. Замісць старого роду обезпечення, який не передбачав ніяких привілеїв за життя члена, прийшов новий рід обезпечення зі всіми тими привілеями, які дають на свої поліси найбільші асекураційні компанії.

Це були роки такої реформи й такої повної реорганізації, що можна сміло сказати, що в тих чотирьох роках ми „пересипали" цілий Союз. 17,863 членів перейшли зі старого до нового роду обезпечення. Це значить, що впродовж короткого часу треба було переробити те, на що складалася праця десяток літ. А коли додати до того факт, що в тих роках переписано також 4,015 членів з Молодечого Департаменту до старших, перероблено майже цілий статут, впроваджено для уможливлення кращої контролі й обчислювання оцінки грамот подвійну карткову систему, запроваджено нову молодечу грамоту 16-літнього вивинування в Молодечому Департаменті, то, маючи це все на увазі, я можу сьогодні сказати, що з бизнесового боку У. Н. Союз за останні чотири роки перемінився з бенефітового товариства в модерне асекураційне підприємство.

І, не зважаючи на те, що нова реформа з новими привілеями накладала на членів вищі вкладки, і не зважаючи на те, що членам прийшлося платити ті вищі вкладки якраз у часах найбільшої матеріяльної скрути, наша організація осягнула в тій переломовій хвилі повну перемогу. Бо хоч упродовж тих чотирьох років була деяка втрата в членах, що була спричинена частинно реформою, а частинно економічною кризою, то ця втрата була незначна в порівнянні, наприклад, до тої великої втрати в членах, яку У. Н. Союз мав у часах першої реформи, в часах першого переломового моменту в історії нашої організації. Ця втрата була незначна в порівнянні до тих великих користей, які члени вже мають і матимуть у будуччині з цеї реформи.

Чотири роки тому член не міг зарятуватись позичкою. Сьогодні понад 6,000 членів затягнули позички на свої грамоти на суму близько пів міліона долярів.

Чотири роки тому ніхто й не думав про дивіденди. Сьогодні вони є і їх дістають всі члени нового роду обезпечення вже по трьох роках членства, без ріжниці, чи ті члени обезпечили себе відразу в нових родах обезпечення, чи перейшли зі старого до нового роду обезпечення.

Чотири роки тому суспенза члена потягала за собою втрату всіх членських прав, без ріжниці, як довго дотичний член був в організації. Сьогодні, коли член має якусь резерву на грамоті, то, не зважаючи на суспензу, він не тратить прав до тої резерви й може чи зазичитись, чи вибрати її готівкою, чи перейти за неї на безплатне продовження на відповідний час, чи на виплачене обезпечення на відповідну суму.

Отсе був би вступ до мого властивого звіту. Моїм завданням було подати в тих кількох реченнях загальний образ У. Н. Союзу в його теперішньому вигляді.

Рух щодо числа відділів.

З кінцем 1932 року було в У. Н. Союзі 373, а з кінцем 1936 року 385 відділів. Отже за минулі чотири роки число відділів збільшилося на 12. Зміни були такі: Зорганізовано 32 нові відділи, принято наново 2 суспендовані відділи, розвязано 4, суспендовано 4, 28 перевели злуку та створили 14 відділів. Щодо нових зорганізованих відділів, яких було 32, то в тому числі є 18 таких відділів, у яких є зорганізована тільки сама молодь, а в решті відділів є молодь і старші.

Загальний рух повнолітніх членів за час від 1-го січня 1933 до 31-го грудня 1936 року.

З початком січня 1933 було всіх повнолітніх членів —— 19,831

	Принято нових	Принято наново	Принято з перес. лист.	Принято з інших кляс	Принято зі старого до нового роду обезпеч.	
В 1933 році	2,070	1,446	332	45	9,276	
В 1934 році	1,834	1,527	500	58	5,440	
В 1935 році	1,562	1,451	355	73	3.077	
В 1936 році	2,084	1,360	253	103	79	
Загальний рух у приходах	7,550	5,784	1,440	279	17,872	32,925
					Разом	52,756

	Суспендовано	Відійшли з перес. лист.	Відійшли до інших кляс	Відійшли до нового роду обезпеч.	Відійшли з готівкою	Перейшли на безплат. продовж.	Перейшли на виплач. обезпеч.	Померли	
В 1933 р.	2,366	353	45	9,276	33	40	—	185	
В 1934 р.	2,740	513	58	5,432	60	64	13	207	
В 1935 р.	2,728	362	72	3,077	46	50	6	166	
В 1936 р.	2,156	241	100	79	120	35	17	195	
Загальний рух у розходах	9,990	1,469	275	17,864	259	189	38	753	30,837

З кінцем грудня 1936 було всіх повнолітніх членів —— 21,919

Коли поглянути на повищий рух членів, то треба ствердити, що впродовж тих чотирьох років загальний рух членів був такий, якого ще не виказували ніякі чотири роки за ввесь час існування У. Н. Союзу. Коли мова про нових членів, наново принятих, суспендованих, то, порівнюючи цей рух, наприклад, з рухом членів з попередніх чотирьох років, не знайдемо великої ріжниці. І коли рух членів за останні чотири роки, як на нашу організацію, був надзвичайний, то до цього причинився той факт, що в тих роках 17,872 члени перейшли зі старого до нового роду обезпечення. Цей рух виказує відразу обсяг діяльности гол. канцелярії. Бо самих грамот, тільки для повнолітніх членів, виставлено за ті чотири роки коло 26,000. А треба зважити, що перепис членів зі старого до нового роду обезпечення це була зовсім нова сторінка бизнесу нашої організації. Перепис членів не полягав тільки на виставленні нової грамоти для члена. Заки до того прийшло, треба було написати й вислати з головної канцелярії десятки відозв, закликів і тисячі листів з поясненням і до урядників і до поодиноких членів. Треба було їздити та говорити на десятках зборів про ту реформу. Бо перехід члена зі старого до нового роду обезпечення це була нова й без порівняння більше скомплікована справа для відділових урядників і членів, ніж, наприклад, вписування зовсім нового члена. Тут були інші обчислення, інші калькуляції й інша робота.

Повища табеля руху членів виказує, що за 4 роки прибуло до організації 7,550 нових членів. В тім загальнім числі нових членів є 4,015 таких членів, що прийшли з Молодечого Департаменту, а 3,535 новозорганізованих членів. Коли взяти під увагу, що з кінцем 1932 року було всіх повнолітніх членів 19,831, а з кінцем 1936 року всіх повнолітніх членів було 21,919, то за чотири роки загальне число повнолітніх членів збільшилося на 2,088. Отже тут бачимо таке, що хоч за 4 роки прибуло 7,550 нових членів, то в тому самому часі загальне число членів збільшилося тільки на 2,088. Чому це так є, то відповідь на те знайдемо, коли порівняємо число суспендованих і наново принятих членів. Отже суспендованих членів за ті 4 роки було 9,990, а наново принятих тільки 5,784. Тимсамим ріжниця між тими двома числами виносить 4,206. Це значить, що впродовж тих 4 років було 4,206 таких членів, які були суспендовані, а не приняті наново. Це були такі члени: 450 членів мають іще якусь резерву на своїх грамотах, 1,945 членів забрали в формі позичок усю резерву, яка була на їх грамотах і опісля лишили організацію, а 1,811 було таких членів, що в часі суспензи ще не мали ніякої резерви на своїх грамотах. Це були головно ті члени, що перейшли з Молодечого Департаменту до старших, а опісля, коли скінчився кредит їх однорічної безплатної вкладки, то вони лишали організацію.

Багато причин складалося на суспензу членів. Певна річ, що безробіття та матеріяльна криза були одні з найважніших причин. Та є багато випадків, що на суспензу складалися такі причини, які можнаб усунути. Непорозуміння по відділах, нетактовність, недокладне вияснення чи неприпильнування справи причинялось нераз до суспензи. Та які причини не складаласяб на ту суспензу, то загально треба ствердити, що за ті останні 4 роки таки забагато членів були суспендовані. Рух членів між повнолітніми, а таксамо дітьми, виказує, що майже кожний другий член переходив суспензу. Тому справа суспензи являється для нашої організації не менше важною як справа приєднування нових членів. Щоб не допустити до суспензи члена, то над тим треба працювати таксамо, як над зорганізуванням нового члена. Бо як новий член тепер самий не прийде та не обезпечить себе, але його треба вишукати, переконати та обезпечити, таксамо й суспендований член звичайно самий не вернеться до організації. Зокрема, коли мова про молодих членів, що ще мало вплатили до організації, або й нічого, як, наприклад, у випадку такого члена, що перейшов з Молодечого Департаменту до старших, а опісля лишив організацію. Щоб такого члена вдержати в організації, коли він хоче її лишити, то над тим треба попрацювати таксамо, як над кожним новим молодим членом, що ми стараємося його звербувати. Отже не тільки за новим, але й за суспендованим членом треба ходити, роз'яснювати, переконувати, якщо ми бажаємо, не скажу здержати, але принаймні троха зменшити суспензу членів.

Загальне число повнолітніх членів відповідно до кляс обезпечення.

З кінцем 1936 року було членів у старім роді обезпечення	484
В обезпеченні платнім по смерти з вкладками до 70 року життя	699
В обезпеченні платнім по смерти з вкладками впродовж 20 років	1,449
В обезпеченні платнім за життя з вкладками впродовж 20 років	852
В новім обезпеченні на ціле життя для нових членів	3,293
В новім обезпеченні на ціле життя для старих членів	15,142
Разом	21,919

В повищій табелі знаходимо, що в старому роді обезпечення з кінцем 1936 року осталися ще 484 члени. Хоч 484 члени на 21,919 повнолітніх членів представляють тільки 2.2%, то всетаки краще булоб, якби й ті решта членів були перейшли до нового роду обезпечення. Я можу тільки сказати, що зі сторони головної канцелярії зроблено все, що тільки було можливе, щоб переконати всіх членів, що їх перехід до нового роду обезпечення являється конечним зогляду на їх власне добро. Впродовж 1935 року я листувався особисто зі всіми тими членами, що були осталися ще в старому роді обезпечення. Отже велике число з тих членів дали себе переконати та перейшли до нового роду обезпечення, а мала частина таки осталась у старому роді обезпечення.

(Дальше буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЧИ СТАВИТИ ФІЛЬМУ?

Фільмове підприємство „Парамавнт Нюз Ко.", знявши шікаґовську масакру сталевих страйкарів під фабрикою підприємства „Републик Стіл Корпорейшен" у Савт Шікаґо у цьогорічне свято прикрашування гробів, рішилося потім цеї фільми в театрах не показувати.

Коли його спитались конґресмени, чому воно не хоче показувати цеї фільми, підприємство заявило, що вид масакри страйкарів поліціями міг би викликати заворушення серед видців.

Дороті Донбар Бромлі, відома фейлетоністка, пише в американських газетах заклик, щоб ці фільми якраз показати публиці, щоб вона бачила, які річи діються в Америці.

ЗАГРОЗА ЗАВОРУШЕНЬ?

Бромлі думає, що вид цеї фільми не викликав би заворушення.

Навпаки, вид фільми певно отверезив би громадянство й заставив би його шукати якоїсь заради на такі скандальні відносини, що публичні слуги, покликані до стереження спокою й закону, самі нарушують спокій і ломлять закон.

Тяжко мені не згодитися з думкою Дороті Донбар Бромлі, що вид фільми з масакри сталевих страйкарів не викликує заворушення. Я навіть сумніваюся, чи якби цю фільму ставили, прийшлоб досить видців, щоб зробити заворушення.

ЩО ВИКЛИКУЄ ЗАВОРУШЕННЯ?

Як у Голівуді побиралися Джінет МекДоналд і Джін Реймонд, ця „досконала пара", то під модну церкву, де мало відбутися їх вінчання, зібралалася юрба 15,000 роззяв.

Скільки цікавих прийшлоб на виставу фільми з масакри?

Як у театрах будуть показувати цю коротеньку штуку („муві шорт") „Як розбиратися перед своїм чоловіком", то на це певно посунуть юрби жінок, що мають розбиратися перед своїм чоловіком, і юрби чоловіків, перед котрими жінки розбираються, і юрби неподружених.

Але чи підуть подружені й неподружені до театру, чи може будуть ходити поза театр, як там будуть ставити фільму про шікаґовську масакру?

ЧИ СПРАВДІ МУС?

Які докази за такий здогад?

Скажете, що щось таке мусить обходити всякого робітника в Америці?

Можливо, що треба, що повинно, що конечне, що мусить обходити, але не в тому питання, а в тому, чи обходить.

РОБІТНИЧА СОЛІДАРНІСТЬ?

Чи не є це фактом, що в Америці ще є багато робітників, котрі зовсім не цікавляться справами робітників?

Одні з них нагадують українське оповідання про Івана, котрий, як його хата горіла, бігав довкола хати й журився, де горобці подіються, як стріха згорить.

Інші трохи скидаються на другого Івана, котрий, як хата горіла, до вогню руки грів. Адже як одні робітники страйкують за поправу своєї долі, то інші стараються використати страйк, щоб собі роботу дістати.

МОЯ ХАТА ЗКРАЮ.

Є накінець багато таких, яких не обходить ні доля робітників, таких, як вони, ні доля всього світу.

Таких робітників мав на думці еспанський письменник Ґальдос, коли писав свою нібито казку про корову й телеграф.

Пасеться корова на полі, попри дорогу, при котрій стоять телеграфічні стовпи. Звісно, на що є телеграфічні стовпи: щоби піддержувати телеграфічні дроти. Звісно, на що є телеграфічні дроти: щоби посилати скоренько вістки в далекі світи.

Та що це все корову обходить? Вона деколи стане під телеграфічний стовп і, як її шия свербить, почухається об телеграфічний стовп. І як вона собі щось у своїй голові думає, то певно думає, що добре люди зробили, що стовпів попри пасовисько наставили, щоб корови мали до чого чухатися, як їх шиї сверблять.

СПІВЧУТТЯ?

Подумав би дехто може, що вид такої фільми викликав би співчуття для невинних жертв жорстокої масакри.

Мовляв, жертва нещастя все викликає симпатію у видця.

Можливо, дуже можливо, але за всіх, за багатьох, цього зпевністю не можна сказати.

Іван Франко вложив свої спостереження в тій справі в сміховинку „Сучасна приказка". „Чи чули ту пригоду?" — питається поет.

В часі розливу рік
Попав у бистру воду
Нещасний чоловік.

Бачили куми з мосту. Чули крики: „Рятуй! Рятуй!" І порадували — дали йому пораду:

„..Не тратьте, куме, сили
Спускайтеся на дно".

Степан Мусійчук.

ПЕРЕД ВАКАЦІЯМИ

Настало вже в нас тепле літечко,
Зацвило в полі густе житечко,
Зацвило жито і пшениченька,
Пахне скошена вже травиченька.

Збіжжя росами упивається,
Хліба сочками наливається,
А метелики й пильні бджілоньки
Уганяються помій квітоньки.

І пташинонька як дзвінок дзвонить
І худібонька по траві бродить,
Тільки дітоньки іще трудяться,
Над книжкамо всі іще мучаться.

А вітрець до них в школу дихає,
Заохочує і накликає:
Вже недовго вам, діти, вчитися,
Пора літечком звеселитися.

Пора в поле йти, де квітки цвітуть,
Де комашеньки і бджілки гудуть;
Пора в ліс іти, де потік журчить,
Де за рибкою мала рибка мчить.

Де бренять, із гір бистрі річечки,
Де щебечуть так ранні пташечки;
На вакації ідіть, дітоньки,
Щоб по трудах вам відпочитоньки.

Та як вийдете, діточки, у гай,
Ви пригляньтеся на цей світ, на рай;
На життя Боже приглядайтеся
І добра в світі научайтеся.

Ви стидайтеся лінюхв, рабів,
Ви учітеся боротьби, трудів.
Бо ніщо даром не дається тут,
Добробут несе тільки праця й труд.

Бо вам книжка з шкіл шлях показує,
А трудитися світ наказує;
Бо чим списана в школі книжечка,
Те записане з весни й літечка.

Там записане, щоби знали ви,
Як живуть тепер й як колись жили.
Бо що з книжки вам кажуть вчитися,
Треба в світі вам досвідчитися.

Книжка світить вам як у свічці гніт,
А знання і скарб там, де люди й світ;
Книжка ключ дає до замків чільних,
А щасливий той, хто отворить їх.

Тож ідіть, діти, де вітрець гуде,
Хай у груди вам новий дух ввійде,
Хай наука й труд вам несе успіх,
Дасть знання життя і вінець утіх.

Нових сил, діти, наберіться,
До важких трудів готовітеся.
Ідіть, дітоньки, на вакації,
Несіть радість ви своїй нації.

Несіть дух новий, нові подвиги,
Не плачів вам вже, ані сліз, туги.
Вам відваги, сил і веселости,
Щастя, долі вам, волі й радости!

РЕЗОЛЮЦІЇ СОЮЗУ УКРАЇНОК В АМЕРИЦІ

(Приняті на третій конвенції С. У. А., яка відбулася в днях 29 і 30 травня 1937 р. в Филядельфії, Па.).

Привіт Рідному Краєві: Українське жіноцтво Америки, зібране на 3-тій конвенції С. У. А., витає Рідний Край і висказує свій подив для його геройської постави супроти наїзників українських земель. Зокрема витає українське жіноцтво, а особливо те, що є в рядах С. У., що так гідно боронить прав українського народу до незалежности і волі.

Проти поневолення Рідного Краю і переслідування Польщею Союзу Українок:

Беручи в оборону ввесь наш український нарід, що тепер є поневолений на рідних землях, як і протестуючи проти тих безправств, яких допускаються окупанти над нашим народом, зокрема протестуємо проти польської влади за те, що переслідує на Західно-українських Землях С. У. і не дозволяє йому брати участи в ріжних міжнародних зїздах і конґресах, які орґанізують ріжні міжнародні жіночі орґанізації.

В справі ідеольоґії С. У. А.: Конвенція ствержує, що Союз Українок Америки це національна орґанізація українського жіноцтва з позапартійним характером, яка змагає обєднати українське жіноцтво на суто національній плятформі.

Виходячи з цього становища, що наша будучність є в наших руках, конвенція взиває наше жіноцтво скріпити віру в свої сили та виявити їх на всіх ділянках нашого народнього життя. А ці наші сили треба розвинути для добра української справи в Америці, а зокрема для матеріяльної допомоги визвольним змаганням українського народу на рідних землях. Конвенція взиває все наше жіноцтво в Америці до найактивнішої допомоги Рідному Краєві, бо якщо він стане вільним і незалежним, тоді лекше буде вдержати українське життя в Америці.

В справах релігії: Конвенція ствержує, що С. У. А. займає, наскрізь позитивне становище до релігії і церкви, як до тих чинників, що допомагають зберегати і плекати моральні й культурні цінності народу. Конвенція ствержує, що вся діяльність С. У. А. відповідає засадам християнської релігії.

В справах орґанізаційних: Конвенція ствержує потребу побільшити С. У. у членстві й відділах, як теж вимагає поглиблення розуміння програми орґанізації; у звязку з тим висказується за введення у нас добре вишколених провідниць для відділів, як теж референток, які булиб фаховими в тих ділянках, що входять в обсяг діяльности С. У. А. Щоб це виконати, треба бути в постійнім звязку з Союзом Українок в Европі й у Канаді. Треба поділити відділи С. У. А. на округи для кращої між ними кооперації та співпраці з централею, щоб можна скликувати частіше окружні зїзди, бодай два рази на рік, у справах орґанізаційних, чи щоб можна при помочі окружних орґанізаторок вести кращу працю.

В справі праці С. У. А. на міжнароднім полі: Конвенція заявляється за те, щоб втягнути С. У. А. в міжнародні орґанізації в порозумінню з С. У. в Европі, а зокрема, щоб виказувати більшу активність на американському ґрунті, себто серед американських жіночих товариств.

В справах культурно-освітніх: Конвенція взиває всі відділи С. У. А. подбати, щоб у них були свої українські бібліотеки, щоб було розбуджене в українській жінці замилування до читання українських книжок та їх купна. Українська жінка мусить знати, що українська хата без української книжки не є правдиво культурною українською хатою. Конвенція взиває відділи влаштовувати курси самоосвіти, а в першу чергу курси навчання української мови та українознавства, а в дальшу чергу влаштовувати відчити, читання книжок, або вести дискусії на якісь актуальні теми.

Треба також дбати про школу та свою церкву, як теж про те, щоб кожна українська жінка була горожанкою Злучених Держав. Треба звернути спеціяльну увагу на українську молодь у своїй місцевості, щоб вона була вихована в українськім дусі; треба теж допомагати молодечим клюбам і брати участь у національних святах чи маніфестаціях і гуманітарних акціях.

В справі приєднування молоді до С. У. А.: Конвенція поручає головній управі С. У. А. виробити в порозумінню з молодими, тут родженими силами, програму акції, звернені для приєднання молоді до С. У. А. Взиваємо відділи присвятити один місяць на рік тільки для справи поширення орґанізації молодечими відділами. Взиваємо відділи С. У. А. перевести раз в рік збірку, призначену для уділювання з боку С. У. А. допомоги на стипендії чи поїздки до Рідного Краю тим українським дівчатам, що працюють на народнім полі, а зокрема допомагають С. У. А. в його ділянності.

В справі плекання народнього мистецтва: Конвенція визнає, що одним з найголовніших завдань українського жіноцтва повинно бути плекання українського народнього мистецтва, себто тої ділянки, в якій українська жінка виявила найбільшу свою індивідуальність. Супроти цього взиваємо відділи С. У. А. уладжувати на місцях кожного року **„Вечори української народньої ноші"** для ознайомлення з цею галузею українського мистецтва нашого молодого покоління, як теж американського загалу. В цій справі, як у справі народнього мистецва взагалі, припоручаємо централі вислати відділам відповідний реферат враз із вказівками для практичної діяльности. Конвенція заявляється за те, щоб разом з іншими українськими орґанізаціями взяти участь у Світовій Виставі в Нью Йорку.

В справі посилок відділів на народні цілі до Краю: С. У. А. бажав би, щоб Рідний Край знав, скільки жертв складає для нього українське жіноцтво в Америці. І нам самим потрібно це знати, бо жертвенність є також мірилом національної свідомости. Тому просимо відділи С. У. А. повідомити централю С.У.А. про кожночасні посилки до Рідного Краю, щоб було можливо централі кожного року точно обчислити, яку активність виказує жіноцтво, зорганізоване в С. У. А., на полі допомоги Рідному Краєві.

В справі жіночої преси в Америці: Конвенція ствержує, що видавання українського жіночого журналу чи часопису в Америці, як органу С. У. А., є вказаним і конечно потрібним. Та щоб це могло здійснитися, треба перевести по відділах негайні збірки на пресовий фонд при С. У. А.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Концерт і вечеря С. У. А.

Можна багато говорити і писати про останню конвенцію С. У. А., та одно для мене певне: що вона являється значним поступом у нашому жіночому русі в Америці. Я тут хочу згадати окремо про вечерю і концерт, що були влаштовані трудами филядельфійського жіноцтва. Як вечеря так і концерт випали з успіхом. А до цього причинились деякі добрі люди, з яких першим є наш український бизнесмен п. Ваврів, а далі пані Шаґала та п. Наумчук. Треба подякувати ще всім жінкам і дівчатам, що помагали при вечері в суботу і неділю.

Щодо концерту, то мушу признати, що він випав краще, як ми самі сподівались. Передівсім заслугує на щире признання і подяку Високопреподобна Мати Зиновія, яка доложила багато труду, щоб так гарно вишколити дітей з сиротинця. А діти дійсно зробили незвичайне враження на присутніх. Інші точки випали дуже гарно: милозвучний спів п. Мельник, скрипкове сольо п. Рудакевич, фортепяновий квартет, орхестра проф. Дубаса, дитячі танці і деклямація маленької Люби Головатої — все те було дуже миле. А ще більшого ефекту концертові додали надпрограмові точки: деклямація Марійки Вагнер, доньки голови С. У. А., і сольо оперової співачки п. Цимбалістої з Дітройт.

Бенкет теж увінчався успіхом. Тостмайстром був п. Дармограй, який дуже вміло вивязався зо свого обовязку. Пані Вагнер заохотила жінок до дальшої праці і кооперації з головною управою С. У. А. Дальше говорили п. Р. Слободян, п. Свистун і п. Пеленський. Всі вони висказувались з похвалами про працю нашого жіноцтва. На кінці говорила ще англійською мовою п. Кмець — коротко, щиро й гарно.

О. Ш.

Дарунок.

— Що ти дав на іменини своїй нареченій?

— Я наповнив їй гумову подушку свіжим повітрям.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДОПОМОЖІМ УКРАЇНСЬКИМ СТУДЕНТАМ У КРАЮ.

На першій сторінці „Свободи" з 14. червня б. р. бачимо невідрадні вісти, з яких довідуємось про загрозу викреслення нашої молоді з високих шкіл ще й тому, що ученики не мають матеріяльних засобів на шкільні оплати. Я певна того, що нема потреби розводитись над нашою будучністю, колиб забракло нам освічених сил у краю. Ми всі можемо бачити перед собою цю катастрофу, про яку згадує пані Кисілевська в краєвій пресі.

Ось тому закликаю українське жіноцтво, згуртоване у відділах Союзу Українок Америки, а також централю С. У. А. в Ню Йорку, щоб застановились над цією пекучою потребою і негайно розпочали доцільну акцію в справі зібрання відповідних фондів для допомоги нашій молоді в краю.

Щоб дати поміч, але солідну і постійну, булоб добре, щоб кожний відділ С. У. А. зобовязався взяти одного ученика або ученицю на виховання. Іншими словами, треба, щоб даний відділ зобовязався посилати гроші на шкільні оплати річно чи піврічно в тім часі, який потрібний, щоб ученик або учениця могли скінчити свої студії.

В тій цілі централя С. У. А. повинна негайно скликати збори, обговорити справу помочі студентам у краю, ухвалити відповідне рішення і розіслати обіжником по відділах, або прямо візвати відділи через часопис з тим, щоб відділи, порадившись у себе, також негайно зголошувались до централі з готовістю дати поміч нашій потребуючій молоді в краю.

Рівночасно централя С. У. А. повинна порозумітися з С. У. у Львові, який певно взяв би на себе обовязок допомоги підшукати найздібнішу молодь, що заслугує на допомогу.

Коли відділ взяв би ученицю чи ученика „на виховання", тоді взяне листування повинно йти між даним відділом і учеником чи ученицею, щоб не задавати труду централі С. У. А.; а ще тому, що відділ мав би це вдоволення, що самий сповняє такий благородний обовязок.

Маючи нагоду бути цього року на конвенції С. У. А., я бачила, що конвенція пройшла дуже гарно, бо порушувано на ній багато корисних справ. Централя сповнила свій обовязок супроти своєї орґанізації і вела свою працю так, скільки на це позволяли її сили. Одначе конвенція не намітила плянів щодо якоїсь ширшої дальшої праці. Мені здається, що колиб була порушена на конвенції справа помочі молоді, про що тут мова, то конвенція булаб приняла відповідні рішення у цій справі. Одначе і тепер не є пізно, якщо централя поставиться прихильно до цеї справи. Я думаю, що такою патріотичною і позитивною працею піднявсь С. У. А. дуже високо.

Ю. М. Шустакевичева.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ЙОНҐСТАВН, О.

На інвалідів.

В американське свято „Меморіел Дей" на українському православному цвинтарі св. Петра і Павла в нашому місті відправив о. С. Мусічук полеву Службу Божу і панахиду за поляглих жовнірів, борців України, з відповідною проповіддю та з покликом про жертви для українських інвалідів.

Зложили по $1: А. Процик, П. Гула, М. Іванкевич, М. Сенчій, А. Бежик, І. Заблоцький, Т. Нановський; по 50 ц.: І. Гамокно, Я. Бердій, М. Стахура, Мар. Стахура, М. Конисяк, А. Кравець, І. Волощак, Г. Цабаняк, І. Юрчик; по 25 ц.: М. Терлецька, І. Макар, М. Конисяк, А. Буньовська, Ю. Гусак, С. Шляхцянчин, Іл. Стрільбицький, Ю. Проць, М. Нестор, П. Сильчак, А. Юрчик, А. Кольонська, Р. Юрчик, С. Цицик, Б. Теодозів, М. Хайко. Разом $15.50 і ще дещо малими жертвами. Чистий дохід вислано через „Обєднання" на призначену ціль.

ПАВУК ПОЛЮЄ НА ЯЩІРКИ.

Відомо, що павуки, хоч живуть головно комахами, не погорджують іншими дрібними створіннями, які їм припадково впадуть у сіти. Та є порода павука, яка комахами не цікавиться зовсім, зате полює на ящірки.

Цікавий той павук називається арґіопе пульхеля, а живе в Бенґалі, в Індії. Цікаві його звичаї слідкував і дослідив індійський учений Ґопаль Чандра Батачаря. Арґіопе будує великі промінисті сіти, в які впадає багато ріжних комах. Та на ці комахи павук зовсім не звертає уваги. Жде, аж зловлені комахи принаманять ящірку. Нещасна ящірка, оплетена липкою сіткою, даремне кидається наче навіжена, бо сітка сильна. Павук спокійно приглядається з кривки розпуці ящірки, жде терпеливо аж вона втомиться. Тоді щойно блискавкою кидається на втомлену ящірку та оповиває ще її тіло наче бандажем. Тепер кусає ящірку смертельно й забирається до пиру, після якого із жертви остаються лише незначні останки. Наїджений павук може тепер і тиждень нічого не їсти. Потім будує нову сітку та спокійно жде на нову ящірку.

ЖІНКА, ЯКУ СЛУХАЮТЬ ГАДЮКИ.

Село Джаваль на перській границі, над рікою Араксом, велике й багате. Ріка Аракс ділить вірменську землю від Персії.

Головне населення тієї околиці то не люди й не звірі, не комахи, а сотворіння, що в зоольоґії зовуться: гади. Гади найчисленніше населення Джавальських гір, часті гості Араксу, ґрізна язва ордубадської округи. Тепер зимою гади сплять. Залізають під землю, у нори полевих мишей. Коли селянин працює десь на полі та звогчить землю — гади, пробуджені водою, заспані й ослаблі вилазять на поверхню. Зимою гади не є небезпечні. Зате літом це страшне нещастя для людей. Від гадів гине домашня худоба, бики, буйволи, барани. Отруя цих вужів, погубляє і людей; багато вкушених людей вмирає. Гади є небезпечним ворогом прикордонної сторожі, головнож її чистокровних коней.

Лікарі вживають проти укушення вужів впорскнень із 2% розчину манґанового калія. Воно помагає лише, коли лікарство впорскнено безпосередньо після укушення. Легко зрозуміти, яке значіння має в житті вірменського села такий вуж, що як непрошений гість зявиться на долівці в хаті хлібороба, в збані води, в зеленій траві в городі або під зогнилим стовпом балькону.

Тому шість літ перейшла перський кордон убога вірменська родина: старець, маленька жінка, закрита аж по очі хустиною, кількоро дітей. Всі вони прийшли до Джавалю, та, як і інші втікачі, дістали шматок землі, побудували глиняну хатину тай стали жити. Раз у їх хату поступив лікар. Побачив у колисці річну дитину, що простягала рученята, плакала та кричала, начеб хотіла якоїсь забавки. Мама, старша жінка, у завої, витягла з барилочки невеличку їдовиту гадину та дала її до рученят дитині. Дитина вспокоїлася, перестала плакати та обмацувала й тиснула вужа наче яку забавку. Переляканий лікар розглянувся і побачив, що знайшовся в „ґадючому царстві". Вужі були в посудинах і барилочках. Лінива, тяжка гадина, найїдовитша в Вірменії спала на грудях жінки...

Так уперше впізнали громадяни Джавалю гадючу жінку. Джаваіра — як зветься ця гадюча жінка — втішається в селі великою пошаною. Та її слава перейшла далеко поза границі Джавалю. З Джульфри, Ордубада, із турецьких сіл Даралеґеза, з далекої Баші — вкушених гадюкою людей приносять на носилках до Джавалю, щоб лікуватися в вуличній амбулятоpії, побудованій перед хатою джаваіри. Джаваіра миє рану. Потім нахилиться над хорим, збирає в роті слину, плюне на рану, розмастить свіжий листок лопуха. Майже що пять хвилин листок чорніє та скручується під жаром запаленої рани. Треба давати свіжий листок. На четвертий день горячка хорого опадає, рана гоїться.

Джаваірина хата така сама як і інших селян. Під бальконом наскладане паливо із сухого звіринного гною, кілька осей від коліс і велика бочка з водою. У куті вузький збан. Глиняні стіни хати в середині обліплені часописами та старими афішами. Нафтова лямпочка. Залізна кухня замісць звичайної.

Джаваіра зодягнена по міському, в чорному кабаті, в кальошах, у теплій вовняній хустці. Уста, звичайно скриті під хусткою, страшні. Долішня губа, наче напухла від ужалень бджіл, звисає наділ, покрита дірками, наче укушеннями або наколеннями. Коли джаваіра говорить, ця долішня губа хляпає наче капець. Каже, що як їй було 12 літ, уперше врятувала вола, що його вкусила була гадюка. Вісімнацять людей урятувала в самому Джавалі. Під бальконом старого музулманина загніздилася гадюка. Налякався, закликав джаваіру. Джаваіра засвистала на гадюку, гадюка вилізла, бабуся взяла гадюку на руку та віднесла.

Джаваіра має багато листів із подяками від ріжних людей, яким урятувала життя.

Та ніхто досі в Вірменії не старався прослідити джаваірину слину і кров.

ЧУЧУХУАСКА.

Французький провідник Перро відомий із своїх дослідів над цілющими ростинами, подав недавно у французькій медичній академії звіт про висліди своєї поїздки над ріку Амазонку. Проф. Перро провів на місці досліди над ростинами, які, на думку тубильців, мають цілющі прикмети. Одною з тих цілющих дерев називають чучухуаска. З її кори виготовлюють індіяни напиток, який має дивні прикмети. Чучухуаска позволяє довго обходитися без поживи, облекшує лікування ран і т. д.

Під хемічною аналізою відкрив французький учений в чучухуасці більшу скількість вітаміну „Ц", цього самого, що його є багато в сирих овочах і т. д. Досі нікому не вдалося відкрити цього вітаміну в деревній корі, бо його вважали тільки прикметою овочевих соків. Хоч тубильці не знають, що таке вітаміни, інтуіційно відгадали цілющі прикмети чучухуаски. Перро додає від себе, що це ще один доказ, що до народньої медицини треба відноситися з повним довірям.

— Може позичите приятелеві пять долярів до завтра.

— Певно, що я позичив би, та, на жаль, не маю приятелів.

ЯКИЙ ЦУКОР ЗНАЛИ У СТАРИНІ.

Цинамон як подарунок. — Цукор під ключем. — Цукор із бураків.

У старинних часах не знали цукру. Доказом того є факт, що знаний нам знаменитий римський кухарський підручник нічого не згадує про нього; говорить лише про атицький мід, якого вживали до приправи сосів і напитків, хоч мабуть у Китаю, головнож в Індії, батьківщині цукрової трощі, вживали його від століть у первісній формі, а саме краяли трощу на кусники та висисали солодкий сік, який є в ній. Пізніше стали витискати сік у більшій скількості, та вживали його до солодження. Та цей сік ферментував, тому стали робити проби, чи висушивши на сонці, або зваривши, не здержиться ферментації. Це й дало початок винаходові цукру.

В Европі зазнайомилися з цукром значно пізніше. Привезли його араби, які взагалі дуже багато річей, невідомих нередтим, спровадили зі Сходу до Европи. Знайшли відповідні умовини в Сицилії й Еспанії позасновували там плянтації цукрової трощі і відтоді вже Европа мала власний цукор.
девятнацятого століття, небаром після відкриття Америки, европейці посновували в Бразилії та інших кольоніях величезні плянтації цукрової трощі, які доставили на европейські ринки стільки цукру, що мусіли припинити плекання цукрової трощі в Европі, бо не виплачувалася. Відтоді спроваджували цукор з Америки аж до початків девятьнацятого століття, коли вже знов стали фабрикувати його на місці, одначе не з цукрової трощі, лише з бураків.

На українських землях появився цукор у пятнацятому столітті. (В Польщі за володіння короля Володислава Ягайла коло 1410 року підчас облоги Мальборґа). Відтоді стали спроваджувати цукор із заморських країн. Навіть у королів і князів цукор як дорогоцінну річ (таксамо як цинамон) замикали під ключем. В тих часах цинамон належав до дуже дорогого коріння, лише деколи зявлявся на столі папи, короля, чи князя. Не кожний багатій міг позволити собі на такий люксус і лісочку цинамону дарували собі взаїмно як найдорогоцінніші дарунки.

У половині вісімнацятого століття німецький аптикар Марґраф прийшов на думку видобувати цукор із бураків, одначе тоді не покористувалися його винаходом. Щойно в початках девятнацятого століття (коло 1811 року), коли ціна цукру з кольоній значно піднеслася (наслідком наполеонських війн), подумали над тим, щоб вихіснувати Марґрафів помисл. І відтоді вже робили цукор виключно з бураків.

Лікар: Також не вільно вам курити.

Хорий: Я не курю.

Лікар: Ви не курите?! Це нічого... Заборонимо вам цось інше...

ТАРЗАН І БОГИНЯ МАЇВ. (45)

Індіяни полюбили Тарзана за його відвагу, а притім за його лагідну вдачу. Він на нікім не мстився, нікого не ображав, приятелів обороняв, а ворогів нищив. Та всетаки навіть сам Тарзан запримітив, що індіяни, від часу, як він знищив кущ напенчес, дивляться на нього якось дивно, неначе на чоловіка, що вже засуджений на смерть і небавом сконає.

Це його ні трохи не лякало, а тільки загострювало його обережність. В дальшім шляху Тарзан побачив недалеко на боці горбок. Він приказав одному свому товариству йти далі, а сам подався на горбок, в надії, що звідти побачить сліди, або самого суперника, що вкрав документи і тепер мусить десь також прямувати до тої цілі, що й вони.

Юлія і Джордж не хотіли його самого опускати, але Тарзан сказав, що вони будуть тільки перешкодою. Він забрав зо собою тільки Нкіму, яка дуже радо на це згодилась, бо їй нагадалися давні виправи в двійку з Тарзаном в африканських нетрах. Тарзан пустився по галузях дерев, маючи на увазі і це, що тут навіть деревам не можна довіряти.

Решта товариства поволі посувалися вперед. Нагло перед ними розкрилася жахлива картина. На землі лежали закрівавлені трупи двох індіян. Це були індіяни, яких постріляв Раґлян. Юлія крикнула з жаху. Та в тій хвилі сталося щось страшніше: зо всіх сторін почали висипатися на них узброєні індіяни, в яких кипіла жадоба пімсти за смерть їх земляків.